

FILMKULTURA

KÜHN KÁROLY
AZ URÁNIA-FILMSZINHÁZ IGAZGATÓJA
42 ÉVES KORÁBAN MEGHALT

**A Mozgóképipari kft. husvétii
magyar
ujdonsága:**

„Havi 200 fix”

Irta: Vadnay László.

Rendezte: Balogh Béla. Zene: Rozsnyay Sándor.

Főszereplők:

Uray Tivadar, Jávör Pál, Bársony Erzsi, Páger Antal, Fülöp Magda, Salamon Béla, Maklárý Zoltán, Pethes Sándor, Boros Géza, Szaploneczay Éva, Rajna Alice, Pártos Erzsi, ifju Ráthonyi Ákos.

Triumph vokál-trio.

Készült a Hunnia-filmgyárban.

Leköthető:

MOZGÓKÉPIPARI KFT.-nál

Budapest, Erzsébet-körút 8. III. emelet 1.

Telefon: 40-0-28, 34-7-37.

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

IX. ÉVFOLYAM.

4. SZÁM.

1936. ÁPRILIS 1.

HANGOS

MAGYAR VILÁGHIRADÓ

Hetenként 14 példányban számol be a hazai és külföldi eseményekről.

Bemutatásra kerül az összes magyar mozgóképszínházakban.

Kiadja a

MAGYAR FILMIRODA R. T.

Budapest, IX., Hungária alsó-körút 15. sz.

Telefon: 46-3-46.

Hangos és néma filmfelvételek, trükkfilmkészítés, kópiák és filmfeliratok, keskenyfilmmunkák, utószinkronizálás.

HETENKÉNT

9

PREMIERSZÍNHÁZ JÁTSSZA

FORUM • ROYAL APOLLÓ

DÉCSI • CASINO • PALACE

CAPITOL • URÁNIA

CORVIN • CITY

A NEMZETKÖZI VÁSÁR JELENTI:

Az 1936. év tavasza a gazdasági életbe bizonyos irányu könnyebbedést és lendületet hozott. Eppen ezért nagy érdeklődéssel fordulnak általában a május 8-án megnyíló Nemzetközi Vásár felé, amely a magyar gazdasági élet legnagyobb szabású tavaszi eseménye szokott lenni. A Budapesti Nemzetközi Vásár az eddigi jelek szerint szintén kifejezője lesz annak a bizakodásnak, amely az újabb helyzet mellett a magyar gazdasági életet is fokozott munkára ösztönzi. Az árumintavásár több mint 200 ipari szakmát fog felölelni.

Utazási kedvezmények a Budapesti Nemzetközi Vásár beltöldi látogatói számára. A vásárigazolvány az összes magyar vasutvállalatok vonalain május 2-től május 18-ig Budapestre és május 8-tól május 24-ig Budapestről vissza 50% kedvezményre jogosít. A beltöldi utasok teljesáru jegyet vesznek, amellyel díjmentesen utazhatnak vissza az induló állomásra. Ugyancsak féláru utazásra jogosít a vásárigazolvány a MFTR és a DGT dunai hajóin április 24-től május 31-ig. A MAVART vonalain a vásárigazolványok tulajdonosai 20-50%-ig terjedő kedvezményben részesülnek.

Utazási kedvezmények Magyarországon, Ausztriában, Csehszlovákiában és Németországban. A Budapesti Nemzetközi Vásár igazolványai Magyarországon úgy az oda, mint a visszautazásnál külön-külön 50%, Ausztriában 25-33% vasuti kedvezményre jogosítanak. A Wien-Budapest-i autóbusszon 35% kedvezmény vehető igénybe. A csehszlovák vasutak összes vonalain a vásárigazolványok tulajdonosai úgy az oda mint a visszautazásnál 33% kedvezményben részesülnek. A német vasutakon a kedvezmény 25%. A vásárigazolvány alapján Magyarországra vízum nélkül lehet beutazni (utólagos vízum P 2,50). Ausztriában nincs szükség átutazó vízumra. Németországban a belga és francia utasok díjmentes átutazó vízumot kapnak. Budapestről az utazás a kedvezmény igénybevételével bármely irányban folytatható.

A Nemzetközi Vásár külföldi utazási igazolványai április 28-ától kezdve május 28-áig lesznek érvényben, azok iránt már most élénk kereslet mutatkozik.

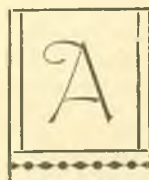
CASTIGLIONE HENRIK

m. kir. kereskedelmi tanácsos,
a budapesti Corso Filmszínház
ügyvezető igazgatója:

A „MOZI” MAGYARORSZÁGI TÉRHÓDÍTÁSA

— A TALÁL MÁNY 40 ÉVES JUBILEUMA ALKALMÁBÓL —

(BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY)

A katonai térképek tárják fel a leghívebben a magyarországi községtelepülések kaleidoszkópikus voltát. Hazánk nyugati, déli és északkeleti részein a tejút csillagképeihez hasonló törpeközségek övezetén túl, az Alföld felé húzódó települések egyre nagyobb terjedelemben helyezkednek el, míg a rónaság községei és városai nagy foltokban tarkítják az ország rajzát.

A filmélet szempontjából nem közömbös egy ország községtelepülésének mikénti alakulása, értve alatta elsősorban az elemi demográfiai jelenségeket: a területet, a népesség számát és sűrűségét.

Az Alföld városainak kültelki lélekszámaránya helyenkint az 50%-ot is meghaladja, ami nemcsak gazdasági, hanem kulturális szempontból is el nem hanyagolható tényező, ha figyelembe vesszük, hogy a külterületeken az őstermelők hányadosa jelenleg is túl magas. *Az agrárjelleg, mint a gazdasági szervezet alsóbb fejlődési foka, egyben a szellemi és anyagi haladás szeizmográfikus rajza.*

Fentieket azért bocsájtottuk előre, mert tanulmányunk során elérkeztünk a 20.000-nél nagyobb lélekszámmal bíró Nagy-Magyar-Alföld agrárvárosaihoz.

Az OMGE által rendezett idej mezőgazdasági kiállításon nagy grafikonok általános képet nyújtanak az őstermeléshez tartozó népesség életviszonyairól, amelyek színvonala az évek óta tartó mezőgazdasági válság következtében egyre fokozatosan süllyed.

Néhány jellegzetesebb pillanatfelvétel: a mezőgazdasági férfinapszámber, amely 1913-ban még 270 fillér, 1928-ban 312 fillér volt, 1935-ben már csak 137 fillért tett ki.

A boldog békében két és félszer volt kisebb a mezőgazdaság közterhe, mint ma, amikor sokkal alacsonyabbak a terményárak és sokkal kevésbé jövedelmező a gazdálkodás. Mintha az árak csésének megfelelő arányban emelkednének a közterhek.

Emlékezzünk a januárban tartott esonórádmegyei „nyomorközygyülésre”, amelyen hivatalosan állapították meg, hogy a vármegye lakosságának közel 1/3-a éhezik! Hasonló szívbemarkoló híreket olvashattunk a tél folyamán a napisajtóban más vidékek inséges állapotairól is.

A mezőgazdaságnak évről-évre való tengődését feltáró statisztikai megfigyelés sugárkévéje rávilágít az itt léte-sült filmszínházak kedvezőtlen viszonyaira is.

Amikor csak fizikai létünk biztosításával bírnak eljutni az emberi problémákhoz, amilyen az egészség, erkölcs és kultúra, a gazdasági vérkeringés beteges állapota megmételyezi a vele kapcsolatos életjelenségeket is, elsősorban a kulturális szükségletek kielégítésének lehetőségeit, jelen esetben egyik legfontosabb tényezőjét: a mozi!

Baja, Debrecen, Nyiregyháza, Szeged, Orosháza, Makó és Hódmezővásárhely, nagyrészt mammuttelepülésekről van szó, ahol a lélekszám növekedése a trianoni jármon kívül épp a gazdasági válság nyomán az utolsó tíz

évben alig növekedett,* vagy éppen csökkent. A számszerű fejlődés is — tanulmányunk szempontjából kedvezőtlen irányban — főleg a községek külterületére esik.

Az agrárjellegű államok történetéből tudjuk, hogy ha nem térnek át a modern gazdasági fejlődés útjára, soruk a stagnálás, a népesedés növekedése is csak az igények még fokozottabb leszállítása nyomán következhet be.

Magyarország gazdasági kultúrája ma már benne van az átalakulásban Agrárjellege — az iparforgalmi gazdasági kultúra javára — évről évre csökken: az őstermeléssel foglalkozók arányszáma 1900 óta 10 évenként 60.8, 55.9, 55.7, végül 1930-ban 51.3%-ra esett. Az utolsó népösszeírás óta hat év telt el, az előző évtizedek fejlődési arányait véve figyelembe, kétségtelen, hogy az iparosodásnak már igen örvendetes fokára jutottunk, aminek gazdasági hatása a filmélet evolúciójának útját is érinteni fogja.

III. A 20.000 lélekszámnál kisebb városokban és községekben.

Természetesen, ebben a kategóriában is csak azokat a községeket szerepeltetjük, amelyekben a mozik száma egynél több. A szóbanforgó letelepülések a következők:

Az őstermelők keresők %-os aránya a kereső népességhez viszonyítva	A mozik ülőhelyére jut a népesség számából
--	--

Pestujhely	1	22
Sashalom	2	19
Rákoshegy	4	19
Keszthely	15	15
Soroksár	20	18
Körmend	21	15
Vecsés	22	14
Esztergom	25	21
Elek	65	16

* Baja lakosságának 23%-os növekedési adata a megszállás után elkésve végrehajtott 1920. évi népszámlálás miatt valószínűleg nem pontos.

A fenti adatsorok is világosan érzékeltetik a gazdasági szervezet állapotának hatását a lakosság kulturális fejlődésére. Az arányszámok harmóniáját megzavaró, *Körmendre és Elekre* vonatkozó adatokkal kapcsolatban meg kell említenünk, hogy *mind a két községben ma 1—1 mozi szünetel.* Ebből megállapítható, hogy a jelenségek törvényszerűsége erőszakos beavatkozást nem tűr meg, az egyensúly — kétségtelenül súlyos anyagi áldozatok után — ismét helyreáll.

A magyar hivatalos statisztika meg-alapítójának: *Keleti Károlynak* a szavaival zárjuk le szemelvénytudományunkat: „*A népességi leltárban hiven könyveltetnek a népek viszonyosságai és a közgazdasági állapotot semmitem illusztrálja jobban, mint a népességi számok!*” ...

(Vége.)

Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi iskolai

magánvizsgákra,

érettségire felelősségteljes egyéni előkészítés.

Vidékieknek levelező oktatás.

Havi olcsó részletfizetés.

NÉMET, FRANCIA, OLASZ,
ANGOL NYELVOKTATÁS.

Dr. Hencz Lehel

BUDAPEST, VIII. JÓZSEF-KÖRUT 11. III. EM. 4.

ELŐKÉSZÍTÉS

ÁLLAMSZÁMVITELTANI ÁLLAMVIZSGÁRA!

Elapra hivatkozók kedvezményben részesülnek

MAGYARY-TOMA ISTVÁN:

AMIKOR AZ ELSŐ FILMEK MEGJELENTEK
 – EGY RÉGI MOZILÁTOGATÓ VISSZAEMLEKEZÉSEI –

Sosem felejttem el a régi deszkabódét a ligetben, amely ott az *első filmekkel kísérletezett*. Egyik oldalán az „Amerikába és vissza” tornamutatvány aktív és passzív „művezete” szórakoztatott. A másik felén kikiáltóbódé és hajóhinta verklizett, lármázott. Ezzel a bódéval kezdte annakidején pályafutását Budapest egyik legrégebbi mozisa: özv. *Fényes Mártonné* a ligeti Fortuna-mozi tulajdonosa.

Az első kép, amit ebben a bódében láttam, indiánokról, cowboyokról szólt. Mintha már akkor megérezték volna, hogy ez a téma olyan kiapadhatatlan, hogy harminc év múlva sem fognak találni a tömegek számára ennél érdekesebbet. „*A postakocsi kirablása*” Pathé-felvételében ugrált szemünk előtt. Indiánok megállítják a postakocsit, lelövik a kocsist és elrabolnak egy szép leányt. Közben egy *cintányérral felszerelt dob és egy ócska pianinó szolgáltatja a zenét*.

Lélegzetfojtóan érdekes volt. Szövegfelírás csak az *elején* és a *végén*. Közben semmi. De az nem volt baj. A pisztoly a dobon durrant, viszont a postakocsi rohogásának zaját elnyelte a zene. Az alakokat nem közlelőre vetették fel, hanem az egészet meglehetősen távolról és így valamelyest összefolyt a kép. Ez se volt baj!

Kiizzadva jöttünk ki a bódéból, mintha mi is az indiánokkal verekedtünk volna. *Öt kemény krajcár volt a második hely*, kuporogni kellett rajta. Vágott a deszka, bődületes nyári meleg volt és mindezt gyönyörrel viseltük el. Fogalmunk se volt, mint ahogy nem is lehetett arról, hogy ennél különb és szebb valami a föld kerekén lehetne.

Két év múlva már az ugyancsak vá-

rosligeti *Bioskop*-ba jártunk, amely a régi *Varieté*-színháznak volt az utóda. Szicíliai gyilkosságok és párizsi kalandok körül fognak a képek. Akkor láttam az első filmfelvételt a tengerről. A gyilkos a tengerparton rohan végig, puskával kezében. A hullámok pedig csillogva gördülnek, evezésszerű nyugalommal, a lázas cselekménnyel éles ellentétben. A gyilkos egy elhagyott kunyhóba zárkózik be és az üldözőket puskalövésekkel fogadja. A puskát addig töltögeti, amíg a karabinieriek végleg körül fogják a házat. Ekkor mindketten öngyilkosok lesznek.

Fejletlen filmtechnikával, értelmetlen beállításokkal, túl gyors cselekménnyel folyt a történet, mégis nagyszerű, mozgalmas élmény játszódott le a szemünk előtt.

Pár nap múlva már az olaszok jöttek első émelegős filmhőseikkel és hősnőikkel, akiket a színpadról kölcsönöztek ki. Ezek igen egyszerű, hétköznapi történeteket hoztak a harmadrendű komédiás stílusában. Rossz mozgású urak és hölgyek, sötét szobalevegővel sülyösítve. Végre mégis Pathé emberelte meg magát és a különböző kezdetleges burleszkek után, amelyek mind a Párisi filmek ösei voltak, egy szenzációs történettel lepte meg a világot. A film címe ez volt: *Párizsi apacsok*. Egy eladdig szokatlan milió.

Ebben tüntek fel először a „vamp” ösei, kis ismeretlen, kecses mozgású, „nett” párizsi lányok, akik apacsnak öltözött jóképű partnerükkel járták a *tangó ősfarmáját*, amely kissé „erősen” hatott némely idegekre. Ekkor sült ki az igazság, hogy a valódi mozilátogató típusa, aki akkor még gyermekcipőit hordta, nem botránkozott. Egyszerűen, mint élményt vette és mint a valódi élet egy fejezetét rak-

tározta el emlékei közé. Csak azok botránkoztak, akik erre a filmre mentek el először moziba.

Ez a botrányokozás volt a legjobb reklám.

A „párizsi apacsok“ évekig jártak-keltek egyik moziból a másikba, míg végül annyira elrongyolódtak, hogy a történet elvesztette folyamatosságát és így kénytelenek voltak a kópiát eldobni.

Ezután újabb kultúr- és burleszk-filmek következtek úgy olasz, mint francia részről.

Párizs nem nyugodott. Gaston Leroux addig forgolódott, amíg filmre vitte *Arzén Lupin-jét*. Ez a különöc alak furcsa hatást keltett, bár az érdeklődés páratlan volt. Ugyanekkor filmre vitték Eugen Sue „*Párizsi titkok*“ című rémregényét, amelyet már több részletben kellett eljátszani. Hosszú, érdekes film volt, bár színpad, deszkakulissza világban mozgott, amelytől a franciák még sokáig nem tudtak szabadulni. Az alakok, akik a főszerepeket vitték, páratlan színészi tehetséggel, szintén nem voltak filmszínészek. Mindent pótolt azonban az érdekesség. Az *Iskolamester*, a *Bagoly*, a *Surimeszter* alakjai és a párizsi alvilág züllött serege, az események torlódása és főként a filmvarázs, amelyből a korlátlan lehetőségeket lehetett kiérezni.

Jó ideig semmi sem érkezett Amerikából. Ekkor azonban úgy tünnek fel, mint az üstökös, agyoncsapva, legázsolva minden eddigi létezetet.

Bemutatkozott: a Vad Nyugat.

A közönség, amely sima arcokhoz, jól szabott ruhákhoz volt szokva és színpadi külísszákon nevelődött, egyszerre azt látta, hogy előáll egy mozonyvezető mocskos arcával, kezeivel vagy a hős egyhetes borostával az állán és vadul, férfiasan küzd. Élet veszi körül, gyors Pacific-mozgás, óriási házak, rettentő gyorsaság, végtelen tér, költészet, festészet, távlat.

Mint egy óriási cápa, jött az amerikai film és egy kapásra, lenyelte a

nagy halakat. Európából csak a burleszk maradt meg egy időre. Arra még nem tartották elérkezettnek az időt.

Mit jelentett ehhez az előretöréshez képest Albert Bassermann művének: *Egy test, két szenvedély* című filmben a főhős igazi művészettel játszik, tipikus színpadi alakítással. Ez esetben pár helyen egészen közletről forgatva. Amerika ezzel sem törődött. Bassermann eltűnt a tengerentúli filmek pazar káprázatában.

Hogy mi volt ez? Ez a tömeg?

Színes kaleidoszkóp! Érintésenkint más és más. Newyorki alvilág és felső tízezer. Hihetetlen akrobata mutatványok mindenütt. Valódi és komoly életveszély, amely világosan meglátzott. Falvak, bányák szerelmi történetei, eleinte a 40-es évek romantikájával, később iszonyú erővel és pazar történésekkel.

Eljöttek a valódi cowboyok is. Nem párizsi másolat. Valódi szabad levegőt hoztak magukkal, a seriff, a nyugati lóköltő, a „szalon“-ok, a gyors lovaglások, a levegős és a városi, levegőtlen Amerika hallatlan gazdagságával és lehetőségeivel komolyabb életet hozott. Mást. Minden egyébtől merőben különbözött.

Páris erőlködött, hogy kikerülje az amerikai cápát. Megszületett a nyugati elvetemült kalandor típusa, a *Zigomar*-filmen. Ezt is, több részletben jellemezték. Félelmetes volt, amíg meg nem szokták. Aztán, amikor neveltséges lett, levették a műsorokról. A franciák sikere egyelőre a burleszkben kulminált. *Pali* sikere komoly siker volt. A közönség az amerikai filmek mellé az ő alakját követelte oda. Igaz, hogy csak salátának. De, végre is, igen jó és egészséges saláta volt ő.

A filmhősök egymásután bujtak elő a sötétségből. *Psylander*, akit a *Nordisk* segített a világon, (tulajdonképpen fordítva is lehetne mondani), mert a kettő, nem élhetett volna meg egymás nélkül. Levegőtlen alak volt és mindent

a jó frakkra alapozott. Az amerikaiak sokkal könnyedebb és természetesebb alakokat produkáltak.

Végre az olaszok is belátták, hogy helytelen uton indultak neki. Rögtön arra gondoltak, ugyanaz kell a külföldi közönségnek, ami őket Itáliába vonzza: a római történelem. Addig azonban sok filmet tettek tönkre.

A mai Décsi mozi és a régebbi *Mozgókép Otthon* helyén volt az egyik ősmozi (nevét már elfelejtettem). Ennek megnyitó sajtó-előadására kaptam jegyet. A színház törmelékzsagú volt. Ennek ellenére zsúfolásig tele. Egy Tatarsországban lejátszódó filmet adtak: a *Strogoff Mihályt*. Különösen érdekes volt, amikor a bábót, amely a főhőst „alakította”, veszedelmes esetek alkalmával a ló farkára kötötték. A rövid szakmakarok világosan meglátszottak, valamint az, hogy a ló feltűnő könnyűség-gel cipeli a földön.

Az Uránia-színház előadásain gyakran voltak mozgóképek. Mozgó arcképek vagy ahogy akkor nevezték: *ködfátyolképek*. Tényleg ködösek és fátyolosak voltak.

Pályázat a Hunnia műteremre

A m. kir. iparügyi minisztérium 10.995/XIV-1936. sz. alatt versenytárgyalást hirdet a XIV., Gyarmat u. 39. sz. alatt, III. sz. Hunnia-műtermeinek összes építési munkálataira. Kiírásra kerülnek a következő iparos munkák: I. föld-, II. kőműves-, III. elhelyező-, IV. műkő-, V. vasbeton-, VI. szigetelő- és tetőfedő-, VII. burkoló-, VIII. padlózó-, IX. ács-, X. bádogos-, XI-XIV. asztalos-, lakatos-, mázó- és üveges-, XV. vászonredőny munka. A munkákra külön-külön és együttes ajánlat is tehető. Az ajánlati nyomtatványok a m. kir. iparügyi minisztérium segédhivatalánál (Budapest, II., Lánchid uca 2. sz. földszint 25. ajtó) ivenként 10 fillérért beszerezhetők és a tervek megtekinthetők. Ugyanott szerezhető be a részletes versenytárgyalási hirdetmény, valamint az ajánlati űrlap is. A tervek megtekinthetők még és felvilágosítás nyerhető Padányi Gulyás Jenő tervező építésznél (Budapest, XI., Orlay uca 11.) Bánatpénz 2%.

NYILT-TÉR

(E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.)

NYILATKOZAT

A Borhegyi István szerkesztésében megjelenő „Moziértesítő” 1. számában velem kapcsolatban olyan állítások jelentek meg, amelyek nem felelnek meg a valóságnak. Minthogy nevezett úr a lovagias elégtételadást megtagadta, a sajtópert egyidejűleg folyamatba tettem ellene.

Castiglione Henrik

SZAKIRODALOM

Mozijság címmel Borhegyi István, aki *Lenkei Zsigmond* halála óta a Mozivilágot szerkesztette, új szaklapot adott ki, amelynek első száma igen tartalmas és változatos volt.

A *Mozivilág* című lap szerkesztését *Kertész Dezső*, az Édesipar szerkesztője vette át, míg társszerkesztője dr. *Hauser Béla* lett.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium Oktatófilm Kirendeltsége Hivatalos Közlemények cím alatt új lapot indított, amely havonként jelenik meg *Gesztli Lajos* szerkesztésében. Az új folyóirat kizárólag az állami és fővárosi iskolákban tartott oktatófilm-kérdésekkel foglalkozik.

Amatőr-Filmélet címmel dr. *Gyulay Ferenc*, az ismert fotómester és szaklapszerkesztő kiadásában és szerkesztésében új amatőrfilm-szaklap jelent meg, amely főleg a keskenyfilmzők táborában kíván missziót teljesíteni. Az első két szám igen érdekes és hasznos tartalommal jelent meg.

World Film News címmel új filmszaklap idült meg Londonban *H. N. Feld*, volt prágai újságíró szerkesztésében és *Norman Wilson* kiadásában. Az első szám komoly és nívós tartalommal jelent meg. Hosszabb cikk számol be az angol filmpiacról, a világ filmeseményeiről külön cikk tudósít és hasznú tudósítást találunk a távolbalítás időszerű kérdéseiről. A lap egyébként is kimerítően kíván a jövőben is foglalkozni a távolbalítás kérdésével. A lap gazdag és nagyszerű filmttechnikai rovatban emlékezik meg a fontosabb kinotechnikai eseményekről.

Ciné-Revue de la Chambre Internationale du Film a címe annak az új lapnak, amelyet a Berlinben székelő Nemzetközi Filmkamara ad ki havonta németül és franciául. Az első szám márciusban jelent meg, amely felsorolja a Nemzetközi Filmkamara szervezetét és kimutatást közöl az európai országok mozivizonyairól. Az első lapszám megemlékezik a Filmkamara történetéről is.

DR. ROLF MÖLLER

TÁVOLBALÁTÓ KÉPBONTÓ BERENDEZÉSEK A BERLINI ULTRARÖVIDHULLÁMU ADÓN

Az elmúlt évben a német posta berlini távolbalátó laboratóriumában kétféle *képbontó berendezést* szereltek fel, amelyek a berlin-witzlebeni ultrarövidhullámú adót modulálják. Ezek közül a berendezések közül az egyik mozgófényképet közvetít, a másik pedig a készülék előtt álló maximálisan két személyről továbbít képet. Mindkét berendezés, a normálizált 180 sorral, vagyis 40 ezer képponttal dolgozik.

Az alábbi sorok röviden ismertetni szándékozzák a fenti készülékeket.

Mindkét szerkezetnél a képbontást egy úgynevezett spiráallyuk (Nipkov) tárcsa végzi. Ujítás ezeknél, hogy légtüres térben forognak. Az eddigiek ezzel szemben normális légtérben voltak elhelyezve. A légüres térben forgó tárcsa fő előnye, hogy nyugodtan és rázkódás nélkül végzi percenkénti 6000 fordulatszámát, továbbá, hogy a lyuk tárcsán elhelyezett parányi nyílások nem dugulnak el.

Mindkét képbontónál ívlámpák szolgálnak fényforrásul, amelyek fényerős objektívek útján a tárcsak parányi nyílásain keresztül erős fényáramot bocsátanak.

Egyébként mindkét berendezés a legnagyobb üzembiztonságra készült és egyszerűen a legkönnyebben kezelhető.

A kétféle típus közül a *filmtovábbító* szerkezet képét az 1. számú ábra mutatja. Ennél nehéz öntöttvas alapon balról-jobbra haladva találjuk az ívlámpát, a filmetítő gépfejet, az objektívekkel együtt, továbbá a vácuumházat, a benne forgó képbontó tárcsával. Egész jobb oldalt találjuk a fotocellát és az előerősítőt. Az alépítményben helyezkednek el a segédgép-

pek, tűzvédő dob, hangerősítő és anód-pótló.

A vácuumház kovácsolt acélból készült. A képen is jól látható hengeres részben helyezkedik el a 6000 fordulattal járó motor, amelyet egy, a hálózathoz táplált aggregátor lát el 100 periodusos váltóárammal. A motor gumíagyazásban nyugszik, hogy ezzel az esetleges zavaró rázkódások, a golyós csapágy golyóinak zaját lefojtsák.

A képbontó tárcsán 45 tapogató nyílás van, amelyek mindegyike hatszögletű. E nyílások parányiak; a hatszögletű egy-egy oldalának mérete cca 0.1 mm. E nyílások elhelyezése és minden egyes nyílás nagyságának pontos betartása rendkívül precíz munkát igényel, mert a nyílások bármelyikének 0.01-es eltérése a továbbított képben zavart okoz.

Filmtovábbító berendezésként egy Zeiss-Ikon-féle Ernemann VII. gépfejet használnak, amely a normál típustól abban különbözik, hogy a film a kapuban nem szakaszosan, hanem folyamatosan halad keresztül. Ilyen módon a képbontást a film továbbhaladása az egyik irányban elintézi, míg a kapuban, az egymás után jelentkező filmsávokat a képbontó tárcsa tapogatja le.

A képbontó tárcsa forgása és a

rovahaladó filmszalag közötti egyidejűség megvalósítására a vetítógép fejet is ugyanolyan szinkron-motor hajtja, mint a képbontó tárcsát. A képkapuban tovahaladó filmet csupán keskeny résen keresztül világítják meg és ezt a keskeny sávot bontja elemeire a Nipkov-tárcsa.

A készüléken egy fázisállító szerkezet is helyet foglal, amely a képállítás adás közben is lehetővé teszi. A képbontó tárcsán az említettekén kívül még 2 lyuksor halad, amelyekkel a képvevő részére szinkron impulzusok adhatók.

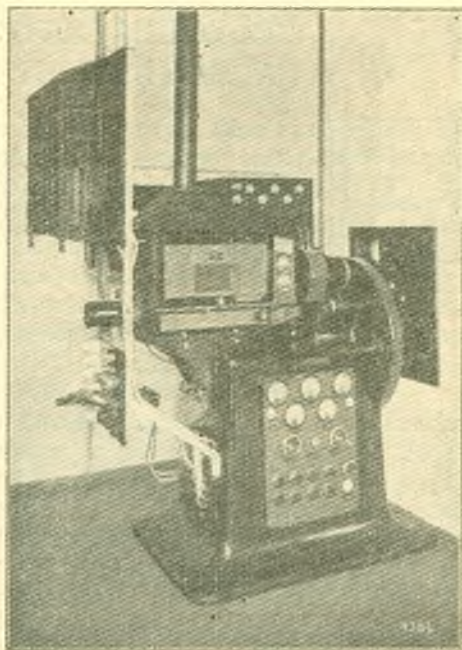
A képbontó tárcsa vacuumházában 2 higanymanometer áll, amelyek az uralkodó nyomást mutatják és egy bizonyos nyomáshatár átlépése esetén jelzőberendezések figyelmeztetnek a beállott változásra.

Hasonló jelzőberendezések figyelmeztetnek, ha a vetítógépfej képkapuját és a meghajtó motort hűtő víznyomásában áll be változás. A vacuum létesítésére olajszivattyú szolgál, amely az alépitményben foglal helyet.

A film megvilágítását egy „Artisol 75” típusú tükörlámpa végzi, amely mintegy 12 ezer Lumen fényáramot szolgáltat. A gépfejen elhelyezett objektív a legkitünőbb gyártmányú, nagy fényerejű optika, amely mintegy 1,3-szeres nagyságban vetíti a képbontó tárcsára a filmkockákat.

Ezzel a filmképlevadó berendezéssel dolgozik a németbirodalmi kísérleti adó, amely kielégítő eredményeket szolgáltat. Az 1. ábra a berendezést az adóhelyiségben felállított helyzetben mutatja be.

A második típusú adóberendezés szereplőkről továbbít *mellképet*. Ennek a berendezésnek képbontótárcsája jóval nagyobb az előbbinél. A *második ábrán* az jobboldalt látható. A képbontó-tárcsa nyílásai nagyobbak a filmadótárcsánál, miután itt a bontásra kerülő kép területe nagyobb. Ennél a tárcsánál 4 lyuksor halad spirálisan,

amelyek mindegyike egy megfelelő zárólap szerkezet útján csak minden 4-ik fordulat után nyílik fel.

Az alkalmazott ivilámpa Zeiss-Ikon Magna Soll-lámpa, amely 150 ampèreig terhelhető. Ugyanazok a kisegítő készülékek, mint amelyek a filmleadó berendezésnél működnek, itt is alkalmazást nyernek. Az adó még fel van szerelve szinkron-impulzusokat szolgáltató szerkezettel is. Ezek az impulzusok a vevőoldal egyidejű működését biztosítják.

A vacuumháznak a személy felé néző oldalán egy nehéz revolverfej áll, több fényerős objektívvel. Ezeknek az objektíveknek a segítségével elérhető, hogy ugyanazon képnagyság mellett egy személyről mell- vagy fejkép kerüljön leadásra.

A személyek egy minden oldalán zárt kabinban állnak. Ennek belső falai erősen reflektáló képességűek. Ez az úgynevezett *fehér kabin*, amelynek fala a 2. ábra *jobb oldalán látható*. Elülső oldalán nyílása van, amelyen át a Nipkov-tárcsán és az objektíven ke-

resztül jutó fény behatol. A kabin alap-területe $1\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ m, úgyhogy egyidejűleg maximálisan 2 ember foglalhat benne helyet. Szorosan a képhontó fénynyaláb fölött helyezkednek el a nagyfelületű fotócellák. Ezek cezium-cellák és a vörös fény iránt különösen érzékenyek. Ezért az ilylámpa és a bontótárcsa közé egy szűrő kerül, mely vízben oldott rézvitrolból áll.

Az adón átvitt képek teljesen kielégítők. Átdolgozta: Brückner János.

MAGYARORSZÁG

FILMFORGALMA 1935-BEN

A Statisztikai Havi Közlemények most megjelent 10—12. füzeté közli az egész 1935 évről szóló filmforgalmi statisztikai kimutatást. Eszerint 1935 évben behoztunk összesen 404 q nyersfilmet (1934-ben 334 q-t) 1,015.000 pengő értékben. Ebből Németországból jött 176 q, Olaszországból 96 q, Amerikából 89 q, Nagybritanniából 26 q és 17 q különböző országokból. Kikészítés céljából behoztunk 15 q-t. Az elmult évben 102 q készfilmet hoztunk be 469.000 pengő értékben (1934-ben 86 q-t 460.000 pengő értékben). Ebből 15 q érkezett Ausztriából, 34 q Németországból, 14 q Franciaországból, 5 q Nagybritanniából, 59 q Amerikából, 13 q Svájcba, 2 q különböző országokból. A behozott készfilmekből 22 q jött be kikészítés céljaira. A készfilmekből kivittünk 57 q-t 226.000 pengő értékben és pedig 17 q-t Ausztriába, 5 q-t Németországba, 5 q-t Franciaországba, 17 q-t Svájcba, 2 q-t Svédországba és 3 q-t az Egyesült Államokba és a többi különböző országba. A megvilágított negatívokból 2 q-t hoztunk be 17.000 pengő értékben. Behoztunk egyenkint 1 q-t Ausztriából és 1 q-t Amerikából. Megvilágított negatívok kivittünk 5 q-t és pedig 1 q-t Németországba és 4 q-t Franciaországba. — Filmhulladékból nem volt sem behozatalunk, sem kivitelünk.

Ember a hid alatt

Indig Ottó

kitűnően sikerült magyar
filmje.

Rendezte: **VAJDA LÁSZLÓ.**

Zene:

KOMÁROMI S. ANDOR.

Főszereplői:

Csortos Gyula,
Lázár Mária, Kiss Ferenc,
Szakáts Zoltán.

Gál Ernő — **produkción.**

Megjelenik április 2-án

a

Décsi- és Kamara-
filmszínházakban.

=== **SONOR-FILM** ===

Lekötések:

KOLOR-film kft.
VII., Erzsébet-körút 8.

Telefon: 40-8-55.

A VILÁG FILMFORGALMA ÉS FILMGYÁRTÁSA 1935-BEN

A Filmkultúra minden esztendőben közli az előző évi filmgyártási és filmkereskedelmi adatok és események összefoglaló kimutatását. Ezt a cikksorozatot ezidén is hozzuk abban a sorrendben, ahogy a megfelelő adatok rendelkezésünkre állanak:

ANGLIA

Soha még országban annyira nem éledt föl a gyártási és filmalapítási láz, mint 1935-ben Angliában. Sok, igen sok körülmény járult hozzá, hogy az angol tőke a film felé orientálódjék. Főleg az angol *quótatörvény* az, amely elősegítette az angol filmgyártás irigylésreméltó és nagyarányú fejlődését. Az angol filmgyártás ma teljesen felfelé ívelő konjunkturális iparág és mindinkább nagyobb szerepet kezd játszani az angol közgazdasági és művészeti életben. Az angol magán- és banktőke hallatlan érdeklődéssel fordult az angol filmgyártás felé és olyan tőkéket ajánlottak föl, amelyek sokszor angol viszonylatban is fantasztikumba mentek. Ilyen hatalmas érdeklődés mellett nagyarányú műteremhiány mutatkozott és csakhamar erre is rengeteg pénz állott az érdekeltek rendelkezésére. Igaz, hogy az angol filmgyártásnak hatalmas területe maga a belföld, ahol 1935-ben 4733 mozgóképszínház játszott és mindössze 156 mozgóképszínház szünetelt. Ahol ilyen hatalmas arányú mozitábor áll a gyártók rendelkezésére, ott nem csoda, hogy a tőke csak úgy özönlik a filmgyártás felé. De emellett az angol nagyközönség érdeklődése is hallatlanul emelkedett. Az angol mozgóképszínházakat hetenként nem kevesebb mint 20 millió ember látogatja!

ARGENTINIA

Az argentiniai filmpiacon 1935-ben közel százzal több filmet mutattak be, mint az előző évben. Amíg 1934-ben a bemutatott filmek száma elérte a 412-öt, addig 1935-ben 505 filmet mutattak be. A vezetőszerp persze Amerikáé: 390 hoztak be az Egyesült Álla-

mokból. Utána következik Németország 41 filmmel, Anglia 25, Franciaország 15, Spanyolország 9 filmmel stb. Argentíniai gyártmányú film volt 12. A középeurópai országok közül Ausztria a kimutatásban egy filmmel szerepel.

AUSZTRIA

Az osztrák filmgyártás az elmúlt esztendőben igen figyelemreméltó fejlődést mutathat ki. A három osztrák filmgyárban 25 hangos játékfilm készült, köztük néhány olyan, amelyek előállítási költségei majdnem meghaladták az egymillió sillinget. Ezeken kívül kb. 200 *kiegészítő műsor*-nak beillő *híradót* és egyéb rövid filmet készítettek. A híradók száma elérte a száznegyvet. A rövid filmeket főleg az osztrák idegenforgalmi hivatal és a Selenophon gyártotta. Az osztrák filmipar részére öt igen jól felszerelt műterem áll rendelkezésre, ezek úgyszólván állandóan el voltak foglalva. Az osztrák filmipar helyzete jellemző, hogy a kereskedelmi mérlegben a filmipar 700.000 sillinggel volt aktív, azaz ennyivel több bevételérték el az osztrák filmekkel, mint amennyit külföldi filmekért kiváltak. Gyönyörű és követésreméltó példa!

KANADA

A gyarmati kormány statisztikai hivatala most tette közzé az 1935. évi filmadatokat. Eszerint az elmúlt esztendőben 799 mozi játszott Kanada területén és ezt a közel 800 mozit 107,718.000 ember látogatta. Egyes tartományokban nagyon visszaesett a mozik látogatása, míg ezzel szemben másoké emelkedett. Ez a helyzet Kanada mezőgazdasági helyzetével állott össz-

szefüggésben. Az 1934. évi forgalommal szemben a mozik bevétele és üzleti forgalma valamivel emelkedett és így természetesen a filmvállalatok forgalma is megnőtt. A behozott, illetve bemutatott filmek élén az amerikai filmek állnak.

NÉMETALFÖLD

Hollandiában évek óta nem hallunk mást, mint az „avant garde“ filmmozgalomról. Ezek a kísérletek azonban *holtpontra* maradtak, mert komolyabb értékű játékfilm Hollandiából még nem került a filmpiacra. Külföldi lapokban olykor-olykor inkább hollandi kulturfilmről olvasunk, mint komolyabb és művészi szempontból értéke- sebb alkotásról, de igazi filmgyártás még nem alakult ki. Ezzel szemben a kis országban élénk a filmforgalom. 1935-ben 399 filmet játszottak Hollandiában, amelyek közül hetet hollandi gyártmányúnak jelöl meg a statisztika, míg 213 amerikai, 71 német, 35 francia, 21 angol, 17 cseh, 21 osztrák, 2 orosz és 3 magyar film. A kimutatás nem árulja el, hogy ez a három magyar magyarul vagy németül beszélő budapesti gyártmányú film-e?

OLASZORSZÁG

Az állami beavatkozás a filmügyekbe sehol sem használ, az olasz állami ellenőrzés azonban kétségtelenül előnyére vált az olasz filmiparnak. Az előző évihez viszonyítva 1935-ben már valamivel több olasz filmet készítettek, összesen 33 játékfilmet. Ehhez öt verziós filmet kell hozzászámítani, úgy hogy az összes olasz gyártmányú filmek száma elérte a 38-at. Az előző évvel szemben nemcsak hárommal szaporodott a filmek száma, hanem a *minőség szempontjából is emelkedett* az olasz film nivója. Az olasz filmgyártás előnyére szolgál majd 1936-ban az elmúlt év végén alakult Ente Autonoma per il Credito Cinematografico (az olasz Filmbank). Az olasz filmműtermek közül a Cines és a tirennei igen

magas nívón áll, egyik-másik római műterem azonban még eléggé kezdetleges, bár a modernizálásuk folyamatban van. Az állam, így maga Mussolini miniszterelnök azonban állandóan gondoskodik arról, hogy az olasz filmgyártásnak minél több és modernebb műterme legyen és ezt a célt kívánja szolgálni az a nagyszabású filmgyártási építkezés, amely 1936-ban indul meg és amelynek végcélja: Európa egyik legmodernebb filmvárosának a fölépítése és üzembehelyezése.

ROMANIA

Bár évek óta törekszenek illetékes helyek arra, hogy megindítsák a filmgyártást, ez a kísérlet eddig ezer és ezer akadályba ütközött, annak ellenére, hogy amolyan Filmipari Alapféle intézmény is van. Ebbe az alapba már évek óta fizetnek bizonyos díjakat a bemutatott filmek után, azonban, hogy ezekkel a pénzekkel mi történt és hogy mennyit fordítottak a hazai filmgyártásra, eddig még nem derült ki. Romániában ezért sokkal fontosabb maga az ugynevezett *filmpiac* és a *moziipar*. A filmpiacon általános feltűnést keltett, hogy az elmúlt évben a francia film hatalmas lépésben hódított és egyre növekszik a bemutatott francia filmek száma. Ezzel szemben valamit vesztett a német film, amelynek főleg Óromániában *bojkottnehez- ségekkel* kell megküzdenie. A németországi filmeknél kívül bemutatták majdnem az összes bécsi, pesti és prágai németnyelvű filmet. A szovjetfilm csak igen nehezen jut előre. A vezetőszerep továbbra is az amerikai filmé. A mozgóképszínház-kultúra terén Bukarest vezet. Az elmúlt évben új hatalmas filmpalota épült a Take Jonescu körúton és ezzel ez már a második nagymozi ebben az új városrészben. A premierszínházak átalakulása és helyzetű átterelése az új városrészbe rendkívül fontos a filmkölesönzök szempontjából. A nagyfilmek rend- tabilitása ezzel lényegesen megnőtt.

SPANYOLORSZÁG

Az elmúlt évben 402 filmet mutattak be a spanyol mozikban és ezek közül kb. 5%, vagyis körülbelül 20 film volt spanyol gyártmányú. A filmek felét Amerika szállította: 257 filmet. Utána következik Németország 48 filmmel, Franciaország 39, Anglia 20 filmmel és egyéb országok 18 filmmel. Madridban és Barcelonában nagy lendülettel dolgoznak spanyol filmek gyártásán, amelyek kivitelét lehetővé teszi az is, hogy Délamerika igen szívesen fogadja a hazai filmeket.

SVÉDORSZÁG

A svéd filmhivatal jelentése szerint az elmúlt esztendőben újabb előretörést mutat a svéd és az európai film, ezzel szemben az *amerikai film* némileg visszaesett a svéd filmpiacon. A filmhivatal szerint az elmúlt esztendőben összesen 4,304.887 métert mutattak be a Biografbyroban, vagyis ebben a filmhivatalban és ebből a mennyiségből 1,689.620 m volt a svéd gyártmányú film, míg amerikai eredetű 1,876.538 m volt, körülbelül 14.000 méterrel kevesebb, mint az előző esztendőben. A többi európai állam összesen 730.000 méterrel van képviselve a svéd filmpiacon. Pontos számszerű adatok az egyes államok filmbeviteléről hiányoznak.

A filmszakmában
jártassággal rendelkező

vidéki moziengedélyes

üzletvezetői vagy gépészi

állást vállalna, szerény
fizetési feltételekkel.
Cím a kiadóhivatalban.

MÉZMALTINT

vegyen, mert
tápértékű és
koffeinmentes

lefőlözött tejet **ízesíti,**
tápértékét **javítja**

Gyermekek
és felnőttek kedvelt
reggelije,
uzsonnája

MINDENÜTT KAPHATÓ!
ÁRA 10 DEKA 80 FILLÉR.

VÁRADI GYÖRGY

kárpitos,
díszítő és lakberendező

Elvállal mindennemű
kárpitozott butorok,
ugymint Berzsely-,
urí- és bőrgarniturák,
fotelok, rekamierek,
szlonok, matracok,
ruganyos ágybetétek
készítését, teljes lak-
berendezéseket a leg-
jobb kivitelben.

VI., KIRÁLY-UGCA 32.
TELEFON: 42-5-95.

A

»TRIKOLOR«

új, milliós LONDON-filmje

H. G. WELLS és KORDA SÁNDOR

együttes alkotása

mára címében benne viseli a gyötrő, sürgető kérdést:

MI LESZ HOLNAP?

Lesz-e háború?
 Lesz-e hadüzenet?
 Milyen fegyverek lesznek?
 Meddig fog tartani?
 Milyen lesz a pusztítás?
 Megérjük-e a végét?
 Milyen béke lesz?
 Milyen lesz a jövő?
 Hogy épül fel az új világ?

Megjelenik április 3-án a RADIUS-filmszínházban

TRICOLOR

Filmforgalmi és filmkereskedelmi részvénytársaság

VII., Dohány ucca 68. II. — Telefon: 37-4-37, 42-4-42.

A FILM HALOTTAI

Kühn Károly, az Uránia-filmszínház igazgatója, március 29-én, hajnali négy órakor szívbénulás következtében hirtelenül meghalt. Kühn Károly közvetlenül a háború után került a filmszakmába. Elcinte a Nyukosz moziosztályán dolgozott és itt rengeteg új barátot és kapcsolatot szerzett valóban urias és finom gondolkodása révén. Amikor azután a Nyukosz megszűntette a moziosztályát, Kühn Károly a Star-filmgyárhoz került, amelynek egyik-másik moziját igazgatta hosszú időn keresztül. A Star-filmgyár üzemeinek a likvidálása után az egyik kispeszi mozit vette át, majd igazgatója lett a Corvin-filmszínháznak, amelyet abban az időben az Ufa vett át. Néhány évig állt a Corvin élén, majd ennek a színháznak az átadása után az Uránia-filmszínház élére került. Ezen a helyen csupa barátot és jóakarót szerzett magának és a színházat olyan nivóra emelte, amely lényegesen növelte az Uránia üzleti és erkölcsi fényét. Óriási agilitást fejtett ki, éveken keresztül soha sem ment szabadságra, hanem mindig dolgozott és egy pillanatra sem pihent. Ez az idegőrlő munka természetesen kihatott a fizikumára. Gyomor- és szívbaj kinozta és bár orvosai az utóbbi időben pihenést és korlátozott munkát ajánlottak neki, Kühn Károly folytatta pihenés nélküli munkáját. Különösen az utóbbi hetekben szenvedett sokat a gyomrával és gyakran voltak szívfájdalmai is. Március 28-án éjjel még vidáman és kedélyes hangulatban ment haza, de hajnali négy órakor szívbénulás zavarta föl és ezzel már nem tudott megbirkózni és rövid szenvedés után meghalt. Mindössze 42 éves volt. Azok közé a kevesek közé tartozott a filmszakmában, *akit mindenki szeretett, kedvelt és akinek egyetlen ellensége sem volt.* Március 31-ikén délután 2

órákor temették és temetésén a filmszakma úgyszólván teljes létszámban vett részt, azonkívül a minisztériumok, hatóságok képviselői, polgári és katonai barátai nagy számban. A koporsó körül egy szakasz tüzérség állt dísz. A nyitott sírnál Lándor Tivadar, Lakner Arthur, dr. Libertiny Márton és Havas András Károly tartottak búcsúbeszédet. Kühn Károly halála valóban őszinte és osztatlan fájdalmat és részvétet keltett a magyar filmvilágban.

Fellner Hermann, a világhírű *Fellner és Somló* cég egyik beltagja, március végén öngyilkosságot követett el Londonban és mire észrevették, hogy fölakasztotta magát, már halott volt. *Fellner Hermann* az európai filmgyártás és filmkereskedelem egyik számottevő tényezője volt. Egykori berlini irodájában milliós üzletek születtek és valósultak meg. A német politikai rendszerváltozás után Londonba emigrált, ott azonban már kevesebb szerencsével dolgozott. Halála előtt azt hitte, hogy nem kap Angliában tartózkodási és munkavállalási engedélyt és e fölötti bánatában lett öngyilkos. Az elhunytban Verő Sándor, a Corvin-filmszínház igazgatója apósát gyászolja. Halála Budapesten is nagy részvétet keltett.

Ha fájós lábait

gyógyítani akarja és elegáns cipőben akar járni, akkor cipőit

NAGY SÁNDOR

modern
ortopéd-cipésznél készíttesse

**Budapest,
IV., Magyar-uca 52. szám.**

◆
Telefon: 86-1-66

FELHÍVÁS

A Tilalmi Bizottság 5761/1936. sz. határozata folytán felhívjuk minden mozgósínházengedélyes, társ és felelős üzletvezető figyelmét arra, hogy „magyar filmként” csak eredetileg magyarul gyártott filmeket szabad hirdetni, utólag magyar nyelvre átültetett (szinkronizált filmeket) pedig csak „magyarul beszélő” filmekként szabad hirdetni.

Morvay Pál s. k.

a M. M. O. E. ügyv. alelnöke.

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (Filmcenzura) átiratban értesítette egyesületünket arról, hogy szigorúan ellenőriztetni fogja, hogy a mozgóképeket csak azon a címen hirdetik-e a színházak, mint ahogy azt az OMB engedélyezte. Az OMB elnöke azok ellen, akik ezzel az előírással szembehelyezkedve hirdetnek, szigorú megtorló eljárást indít.

Morvay Pál s. k.

ügyv. alelnök.

A negyedik velencei nemzetközi filmkiállítás előkészületeit már megkezdték. Az előkészítő bizottság március 17-én ülést tartott, amelyen végrehajtott bizottságot választottak. Ennek ismét gróf Volpi volt pénzügyminiszter lett az elnöke, alelnöke pedig comm. Fred di, a propagandaminisztérium filmügyi vezérigazgatója lett. Egyelőre bizonytalan, vajjon a szankeiós államok résztvesznek-e az idei velencei biennálén, eddig csak annyi bizonyos, hogy Németország, az USA, Magyarország és Ausztria küldenek xi filmeket. Valószínű, hogy a későbbi hónapokban a többi európai állam is bejelenti a kiállításon való részvételét.

A MAGYAR FILMKLUB

március 29-én d. e. 11 órakor tartotta ezidei rendes közgyűlését Pogány Frigyes nyug. h. államtitkár elnökletével. Pogány Frigyes dr. elnök szívélyes szavakkal üdvözölte a közgyűlésen szép számban megjelent tagokat, majd az egyes jelentéseket terjesztették elő. Karla Béla dr. a főtitkári jelentést, Beregi Ernő tanár, pénztáros pedig a pénztárosi jelentést olvasta föl, amit a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A főtitkári jelentéssel kapcsolatban Falussy István, a Nyugdíjas Színészek Egyesületének ügyv. alelnöke, aki Heves Béla elnökkel együtt jelent meg a közgyűlésen, hálás szavakkal emlékezett meg arról az akcióról, amellyel a Klub lehetővé tette a nyugdíjas és keresetnélküli színészeknek ingyenes ebéddel való ellátását. A jelentések tudomásulvétele után kisebbszerű alapszabálmódosítást határozott el a közgyűlés, majd a következő választmányi tagokat és számvizsgálókat választották meg:

Választmány:

Antal József, dr Baik Mihály, Borhegyi István, Déri János, Fodor Berci, Garani Andor, Gottlieb Béla, Güttler Antal, Hartmann Róbert, Kovács Emil, Lakos Kálmán, Markstein Dezső, Oláh György, dr Pflum Tibor, Sáfrány Ferenc, Somkuti István, Steiner Béla, Szigeti Ferenc, Tsuk Imre, Ungár Sándor.

Számvizsgálók:

Czeizler Sándor, Simonyi Vilmos, Balogh Béla.

KOVÁCS ÉS FALUDI

FILMGYÁR ÉS LABORATORIUM

BUDAPEST, XIV.,

GYARMAT-U. 35.

TELEFON: 97-8-55.

Magyarország legnagyobb és legmodernebb gépekkel felszerelt laboratoriuma

Készít: hangosfilmeket és kópiákat, filmfeliratokat, pedagógiai-, kultur-, reklám- és rajztrükk-filmeket

**Magyar Mozgófénykép Gépkezelők
Országos Egyesületének munkaközvetítője:**
Budapest, VII., Almássy-tér 12. sz.

Hivatalos órák: 2—6-ig.

Telefon: 37-5-98.

Munkaügyeket Weisz Henrik a Rex mozgó
gépésze intézi.

Hívható d. e. 10—12-ig 45 7-11 és 6—12-ig
32-1-75. — Levélcím: VII., Dohány-u. 92.

EGY FILMRIPORTER NAPLÓJA

A földrengésszerű rázkódtatás után pár perccel tűzoltóautók félelmetesen bűgő szirénákkal száguldtak a városból kifelé.

Gyerünk mi is gyorsan a felvevőgéppel, mert a filmriporter sem hiányozhat olyan helyről, ahol kimondottan híradóra való téma van. Csepelszigeten felrobant egy lőszerraktár. A Soroksári út végig feketélt az oda özönlő kíváncsiaktól. A robbanás után negyven perccel, este nyolc órakor Csepelsziget bejáratánál már a fajveszélők tömegével találkoztam, akik újabb robbanástól tartva menekültek el az otthonukból. A sötétség miatt, sajnos, nem tudtam a szomorú látványt és a szörnyű katasztrófa menekültjeit filmezni, akik borzalmas részleteket meséltek a robbanás átélt perceiről. Egyetlen lakóház sem maradt épségben.

Felsőbb intézkedésre a sziget bejáratát csendőrség zárta le, hogy illetéketlenek ne tartózkodhassanak fölöslegesen az életveszélyes területen. Nem is erőszakoltam az ügyet, hiszen fotografálni már úgysem lehetett.

Másnap reggel sem ment egészen simán a szigetre való bejutás, mert csak szigorú igazoltatás után léphettem át a csendőrkordont. Ezeket a nehézségeket persze a titokzatos és gyanús felvevőgépem idézte elő, amire végül azt hazudtam, hogy mérnöki műszer, amellyel megméri a helyükből elmozdult házakat.

Végre szemeim elé tárultak a katasztrófa borzalmas és valóságos képei. Az össze-vissza repedezettfalú és tetőnélküli házak ablakai mind betörve. A károsultak kétségbeesett csoportjai. Kilakoltatások és egyéb biz-

tonsági intézkedések érdekes riportrészletek voltak.

A riport leglényegesebb része természetesen a robbanás fészke, amelyet embernek megközelíteni egyenlő a halállal.

A gyártelep egyik kapujától a másikig loholtam — hiába, sehol egy megértő ember, aki a telepre beengedett volna. Már úgy határoztam, hogy egy kevésbé forgalmas helyen a kerítésen keresztül jutok célomhoz, de a szerencse mellém szegődött, amikor egy autó állt meg mellettem és a telep bejárata iránt érdeklődött. Az utbaigazítást megadva arra kértem a vezetőt, hogy az autójával vigyen be a telepre, mert másképp nem tudok hivatásomnak eleget tenni.

Feltárukt a telep vasrácsos nagykapuja és boldogan, mint egy nyertes hadvezér vonultam be oda.

Na de most?! Csendőrség van a gyár területén is. Fel a fejjel előre. Nem kérdezősködtem, hanem mint a leghivatottabb lény jártam-keltem a szuronyok között, míg azután a rettenetes robbanás helyének közelségébe kerültem. Tétovázás nélkül fotografáltam a szörnyű poklok-poklát, de az örömet egy csendőr megjelenése oszlatta szét.

*

Hosszú asztal körül nagy katonai bizottság fejtegette az előző nap események rejtelmes titkát. A csendőr alázatosan jelentette, hogy tettenért amint a rakárakat fényképeztem. A jelentést felhördüléssel fogadta a bizottság, szigorú tekintetek mértek végig és a sarokba állítottak azzal, hogy várjak, a vakmerőségemért lakolni fogok — az ügyemet mindjárt külön tárgyalják.

Erre azonban már nem került sor, mert nem volt türelmem másfél óránál tovább várni, hanem, mint aki jól végezte dolgát, otthagytam a társaságot, mert az érdekes és szenzációs felvételeket a közönségnek mielőbb látni kell.

AZ ÚJ MOZIENGEDÉLYEK

A belügyminisztérium az utóbbi hetekben a következő új moziengedélyeket adta ki:

Ósv. László Istvánné, szül. Sáros Julianna, pilismaróti lakosnak Pilismarót községbe a Gróf Tisza István út 171. szám alatti épületbe.

Dudás József monori lakos Pilis községre kapott új engedélyt, Fogadó u. 1012. alá. *A mátészalkai Hangya* termelési, értékesítő és fogyasztási szövetkezet lemondott az eddigi engedélyről és azt a miniszter *Kállay Saroltának* Mátészalka, Kossuth u. 22. alatt adta ki.

Vitéz Francia Kiss Ernő, a budapesti Kultúr-mozi engedélyt kapta meg Kinizsi u. 16. alatti helyiségre.

Révay Sándor, a salgótarjáni Apolló-mozi eddigi igazgatója, megkapta a Salgótarján megyei város nevére eddig kiadott engedélyt.

Hjú Szigethy Béla, jászapáti-i lakosnak a belügyminiszter moziengedélyt adott Jászapáti községre, a Szentgyörgy tér 1500. szám alatt lévő Casino-helyiségre. *Szigethy* az új mozit már üzembe is helyezte. A mozi neve Kultúr-mozi, befogadóképessége pedig 221.

*

Engedélyezés alatt áll még néhány mozi

ügye is, azonban az ezekre vonatkozó *írásbeli engedélyeket* a minisztérium még nem adta ki. Így — hír szerint — a következő engedély-változások történtek:

Odeon-mozgó, Budapest, Projektograph számára megújítva,

Ludovika-mozi, Budapest, új engedélyes *Ferry Oszkár*.

Otthon-mozi, új engedélyes *Szabó József* és *Herczka Rezső*.

Az újpesti mozgóképszínházak körében újulatszük rendet teremtettek, erre vall leg-
alább az, hogy ezidőszerint valamennyi új-
pesti filmszínház játszik. A Nyugdíjasok
Országos Szövetsége ismét megnyitotta a
december óta zárva tartott Apolló-mozit
Steiner Endre ügyvezető igazgató vezetésé-
vel. A Moskovits-család a tulajdonát ké-
pező *Uránia-mozgóképszínházat* bérbeadta
Matskássy Lászlónak, az *Uránia-mozi* enge-
délyesének, aki a mozit maga is vezeti. A
Corso-mozgó továbbra is játszik a *Csillag-
család* vezetésével. Megnyitott a *Blaha Lujza*
mozgóképszínház is *Szábel Gyula* engedé-
lyével. Ezt az épületet is bérbeadták az en-
gedélyesnek, aki *Matskássy Ernővel* együtt
vezeti a mozit. A *Tündér-mozi* műsorellátá-
sát *Steiner Endre* és *Jäger Sándor* együtt
látják el.

Márc. 20-án az OMNIA és SIMPLON

filmszínházakban jelent meg
AZ 1935-36. SZEZON
MEGFAGYOTT GYERMEKE, a

NE SIRJ ÉDESANYÁM

(A LOURDESI CSODA)

A sziv, a hit és a szeretet
MAGYARUL BESZÉLŐ filmje!

A monumentális képfvételeket a Francia
Filmgyártók Szövetsége Lourdesban készítette

A magyar hangfelvételek művészi
vezetője: BALOGH BÉLA
az „Édes mostoha” rendezője

Forgalomba hozza: CINEMA FILM kft.

Erzsébet-körut 8.

Telefon: 37-5-70 és 32-5-35.

A MŰTEREM

Márciusban németnyelvű filmet forgattak a Hunniában. Ezuttal a bécsi Atlantis-filmvállalat dolgozott itt a berni Thecla-filmvállalattal karöltve és együttesen forgatták a *Madonna im Warenhaus* című filmet. Közel négy héten keresztül tartott a munka. A német művészek közül itt voltak: Tecla Ahrens, Hilde Hildebrand, Hans Moser, Theo von Lingen, Gretl Theimer, Willy Eichberger és Walter Jansen, akik a néhány német mellékszereplővel és a magyar statisztikákkal karöltve érdemes és lelkes munkát végeztek. A film rendezője Veit Arlan volt, a fővételeket Eiben István készítette a tőle megszokott művészettel és ügyszeretettel és hasonló értelemben kell megemlékezni Lohr Ferenc működéséről és Vincze Márton díszlettervezői munkájáról is. A gyártási vezető Josef Stetter volt, aki nagy fegyelemmel és gondossággal vezette a fővételeket és hozta tető alá a filmet. Az Atlantis-produkció március 31-én fejezte be a munkálatokat, addigra a külföldi szereplők már vissza is utaztak hazájukba.

Április első napjaiban kezdik meg a Hunniában a *Vallomás* című színdarab filmfővételeit. Ez a darab az elmúlt szini idényben nagy kasszadarabja volt a Belvárosi Színháznak és így az egész ország közönsége nagy érdeklődéssel várja a darab filmváltozatát is. A filmet Bárdos Arthur rendezi, akinek ez lesz első filmrendezése. A film főszerepeit a következők játsszák: Bulla Elma, Törzs Jenő, Csontos Gyula, Rajnay Gábor, Vaszary Piri, Turay Ida. A filmet Eiben István fotográfálja, Lohr Ferenc készíti a hangfővételeket. Díszlettervező: Vincze Márton. Technikai vezető: Gertler Viktor. A fővételeket április 22-re fejezik be, a film azonban csak az új idényben kerül bemutatóra, előreláthatólag

a Fórumban és a Scalában. A film szövegkönyvét Szatmári Jenő írja.

Közvetlenül utána április 23-án kezdi meg a bécsi Continental-filmvállalat első filmjének a fővételeit. Ezt a filmvállalatot Friedland Max és Rappaport Romcuald alapították és Budapesten kezdi meg működését. Első filmjének *Drei Vagabunden* a címe és Szőke Szakáll, Otto Wallburg és a bécsi Mircha játsszák benne a főszerepeket. A filmet Gaál Béla fogja rendezni, akinek ez lesz az első németnyelvű rendezése.

Alig fejezi be a Continental a fővételeket a bécsi Styria-Film G. m. b. H. kezdi meg Bolváry Géza új filmjének a fővételeit a Hunniában. Ennek a filmnek *Schweizer Pensionat* a címe és Jenny Jugo játssza a főszerepet. A kiváló német filmművész nő ez alkalommal filmezik először Budapesten. Ez a film is németül készül. A részletes szereposztás körül még áprilisban döntenek.

Junius elején, esetleg már május végén ismét a bécsi Atlantis, illetve a berni Thecla kezdi meg a fővételeket. Ez alkalommal igen illusztris filmszereplő hangját halljuk majd a Hunniában megszólalni: Eggert Mártha játssza majd a második Thecla-film főszerepét. Ez a film Lehár híres operettjéből a *Pacsirtából* készül. A filmet előreláthatólag Karl Lamač rendezi. Ennek a filmnek a fővételeit körülbelül július közepén fejezik be, úgyhogy a Hunnia műterme *addig foglalt marad*. A magyar gyártók egyik része szintén készülődik az új filmgyártási kampányra, de ezek csakis *július második felétől kezdődően dolgozhatnak* a Hunniában.

A Magyar Filmiroda műtermében befejezték az *Ember a híd alatt* című Sonor-Kolor-film fővételeit, amely április első napjaiban meg is jelenik a Décsi-Kamara filmszínházakban. Áprilisban nem dolgoznak a Filmirodában, ellenben májusra már van jelentkező.

AZ

HUSVÉTI AJÁNDÉKA:

RÖKK MARIKA

CIME: MÁSODIK VILÁGFILMJE!

A TELIVÉR LEÁNY

Rendezte: **Georg Jacoby.** III Zene: **Franz Doelle.**

Rökk Marika partnerei: **Paul Kemp, Hans Stüwe** és **Ursula Grabley.**
A film külső felvételei Mezőhegyesen, Szentesen, Alagon és Megyeren készültek.
Farkas Lajos cigányzenekara és ifjabb Járóka, a legkisebb cigányprimás zenekíséretével.

További megjelenéseink:

1. FELSŐBB PARANCS

Élet-holdárharc a kémek ellen.

Főszereplők: **Lil Dagover, Karl Ludwig Diehl** és **Heli Finkenzeller.**

2. DONOGO TONKA AZ ARANYVÁROS

Vidám história egy furfangos párról.

Főszereplők: **Anny Ondra** és **Viktor Staal.**

3. A SZENT ÉS RAJONGÓJA

Agnes Günther páratlan világsikert elért regénye.

Főszereplők: **Hansi Knotek, Hans Stüwe, Friedrich Ulmer, Lola Chlud.**

4. MERÉNYLET AZ ÓCEÁNON

(AZ ÓCEÁNJÁRÓ TITKA).

Rejtelmes bűnügyi történet.

Főszereplők: **Lida Baarova, Albrecht Schönhals, Willy Birgel,**
René Deltgen.

A

HIRADÓJA

Kozma Miklós belügyminiszter az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság új tagjaivá Manó István alezredest és dr. Gimessi Nándor egyetemi tanárt, az ismert keskenyfilm-úttörőt nevezte ki. Manó Iván alezredes Kátólay Károly ezredes helyébe került a filmcenzurába, aki 14 éven keresztül képviselte a bizottsághoz a honvédelmi minisztériumot és mindenkor nagy lelkiismeretességgel és szakértelemmel bírálta a filmeket.

Palugyay Miklós dr., a Paramount új igazgatója már átvette a budapesti Paramount-fiók vezetését. Bemutatkozása alkalmából sajtóteára hívta meg a budapesti szaklapok szerkesztőit és a napilapok filmrovatainak a munkatársait, akik előtt kifejtette programját és kérte a sajtó támogatását és szeretetét.

Pallas filmgyártó kft. elnevezés alatt új cég alakult Budapesten, amelynek elnöke Scitovszky Béla nyug. belügyminiszter. A vállalat első magyar filmje: „A vallomás” Bulla Elmával, ezenkívül németnyelvű filmek készítésére is vállalkozik az új cég, amely ebben az irányban már kedvezően folytatja a tárgyalásokat a német érdekeltekkel. Az új vállalatnak nagy banktőkék állnak szükség esetén rendelkezésre.

Budapest egyik legrégebbi és legnívósabb filmszínháza a Corso-mozgósínház ebben az évben már áprilisban zárja be kapuit. A korai zárás oka az, hogy a filmszínházat tekintélyes tőkével és Wellisch Andor építész elgondolása szerint átépítik és 760 személy befogadására megnagyobbítják. A belső terveket Falus Elek és Standhammer Károly tervezők dolgozták ki. Az új Corso-mozi minden tekintetben Budapest legelegánsabb és legművészibb kivitelű filmszínháza lesz. A Corso-mozi a jövő idényben is megtartja teljes függetlenségét.

A sátoraljaujhelyi Városi mozgószínház a belügyminisztérium ismeretes rendelkezése folytán felbontotta a Grünbaum Ferencel kötött társulási szerződést. A város üzemi bizottsága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy kérelemmel fordul a belügyminiszterhez abban az irányban, hogy a hárleti viszony likvidálásának és a mozi üzletmenetének zavartalan biztosítása céljából engedélyezze a jelenlegi üzemvezetést június 1-ig, a szini szezon megkezdéséig. Az üzemi bizottság döntését Grünbaum Ferenc is elfogadta és így a szerződés felbontása azonnali hatállyal megtörtént.

A szünetelő mozik ügyében felállított „Miniszterközi Bizottsághoz” a szakma részéről a következőket hívták meg: Gyárfás Gyulát, Morvay Pált, Gutmann Manót és dr. Libertiny Mártont.

Dr. Moskovitz László dr. az újpesti mozgó eddigi igazgatója családi nevét belügyminiszteri engedéllyel dr. Mártai Lászlóra változtatta meg.

Az egy és két sláger kérdésében külön fejtették ki álláspontjukat a budapesti masodhetesek, a budapesti harmad- és negyedhetes mozik, végül a budapest-környéki mozik. Az előbbieket memorandumát már át is adta a belügyminisztériumban Bornemisza Gábor elnök. Ebben a memorandumban ezek a kategóriájú mozik tiltakoznak a kétszláger-rendszer megszüntetése ellen.

Iker-mozigengedély kiadása érdekében igen okos és figyelemreméltó ötletet vetett föl vitéz Hontay István battonyai moziengedélyes, aki négy környékbeli kisközségre kért együttes engedélyt. A battonyai engedélyes ezeken a helyeken havonta egyszer-kétszer kizárólag magyar filmeket akar bemutatni. Hír szerint a minisztérium nem akarja ezeket az iker vándormozgó-jellegű engedélyeket megadni, bár gyakorlatilag igen fontos és komoly jellegű ez az eszme, hiszen a magyar filmek újabb bevételre tehetnek szert, amit a magyar filmek valóban meg is érdemelnek, e mellett kis, a világtól elzárt községek lakói jó és magyarul beszélő filmeket láthatnának.

Az időszaki filmszakmai kérdések alapos és megfontolt megvitatása került sorra március 23-án, amikor nemcsak a két egyesület elnöksége, hanem velük együtt a filmgyártó-filmköleszönzők is foglalkoztak ezekkel a kérdésekkel és úgy határoztak, hogy az összes időszaki és megoldásra váró kérdésekről memorandumot szerkesztenek és azt küldöttség útján juttatják el a belügyminiszterhez.

Kecskeméten az új idényben új mozgóképszínház nyílik meg dr. Hantz Jenőné engedélyével. Mint társengedélyes vitéz Kovács László vesz részt majd a mozgóképszínház vezetésében. Az építkezést áprilisban kezdik meg.

A miskolci Korona-mozi engedélye körüli hullámok még mindig nem csillapodtak le. Most a miskolci HONSz kapcsolódott be az ügybe és a budapesti HONSz-központ útján a belügyminisztériumtól engedélyt kért a Korona-mozira.

A Selyemtenyésztési Felügyelőség Szekszárd, filmet készítettett a selyemhernyótenyésztésről. A filmet eddig 30 városban mutatták be és több, mint 35.000 ember nézte végig a tanulságos filmet. A filmet az egyes iskolán kívüli népművelési bizottságok díjtalanul mutatják be.

BUDAPESTER FILMMARKT

Im Monat März 1936.

- Aliianz-Film:** *Die lustigen Weiber von Windsor*. Décsi-Kino. Jf.
- Cinema-Film:** *Mädchenräuber*. Omnia-Kino. Jf.
— *Le drame de Lourdes*. Omnia-Kino. Jf.
- Eco-Film:** *Camels are coming*. Urania-Filmtheater. Jf.
- Fox-Film:** *Curly Top*. Corso und Atrium-Filmtheater. Jf.
— *The man who broke the bank at Monte Carlo*. Kamerlichtspiele. Jf.
— *Way down East*. Kamerlichtspiele. Jf.
— *Charlie Chan's Secret*. City und Omnia-Kino. Jv.
- Hermes-Film:** *Invitation to the waltz*. Rádus-Filmtheater. Jf.
- Hirsch & Tsuk-Film:** *Pompadour*. Décsi-Kamerlichtspiele. Jf.
- Keleti-Film:** *She married her Boss*. Royal-Apolló. Jf.
- Kovács Emil:** *Der Student von Prag*. Palace und Casino-Kino. Jv.
- Libertiny-Film:** *Sturmtag 1919*. Palace Kino. Jf.
- Lux-Film:** *Sei brav bis zum Tode* (ung.) Royal Apolló, Casino und Atrium-Filmtheater. Jg.
- Metro-Film:** *Mutiny on the Boundy*. Metro-Filmtheater. Jf.
- Művész-Film:** *Der letzte Walzer*. Décsi und Corso-Kino. Jf.
- Paramount-Film:** *She loves me not*. Omnia-Kino. Jf.
- Pátria-Film:** *Alice Adams*. Rádus-Filmtheater. Jf.
- Phöbus-Film:** *Im weissen Rössl*. Décsi-Kamerlichtspiele. Jf.
— *Das ist der schönste Tag*. Palace-Kino. Jf.
- Stylus-Film:** *Die kluge Mutter* (ung.) Forum, Rádus und Atrium Filmtheater. Jf.
- Tricolor-Film:** *Circus Barnum*. City-Kino. Jf.
Sir Tristan goes west. Forum-Filmtheater. Jf.
- Ufa-Film:** *Die letzten Vier von Santa Cruz*. Urania-Filmtheater. Jf.
Königin der Liebe. Urania-Filmtheater. Jf.
- Ungár-Film:** *The Cowboy millionaire*. Rialto. Jf.
- Universal-Film:** *Nightlife of the Gods*. Casino-Kino. Jf.
Magnificent Absession. Forum und Atrium-Filmtheater. Jf.
- Warner Bros-Film:** *Golddiggers of 1935*. Rádus-Filmtheater. Jf.

MEGJELENÉSI STATISZTIKA ERSCHEINUNGSSTATISTIK

Március hónap
(Monat März)

Magyar (ungarischer) film	2
Német (deutscher) film	7
Amerikai (amerikanischer) film	13
Osztrák (österreichischer) film	3
Angol (englischer) film	3
Francia (französischer) film	1
Összesen (Zusammen)	29 film

EDDIG MEGJELENTÉK:

1936. január 1-től

(Bisher erschienen seit dem 1. Januar 1936)

Magyar (ung.) (und in Ungarn erzeugte) film	7
Német (deutscher) film	17
Amerikai (amerikanischer) film	30
Angol (englischer) film	4
Francia (französischer) film	2
Osztrák (österreichischer) film	8
Összesen (Zusammen)	68 film

1935. augusztus 1-től

(Bisher erschienen seit dem 1. Aug. 1935.)

Magyar (ung.) (und in Ungarn erzeugte) film	18
Német (deutscher) film	37
Amerikai (amerikanischer) film	81
Angol (englischer) film	12
Francia (französischer) film	7
Osztrák (österreichischer) film	15
Olasz (italienischer) film	1
Palesztina (palestinischer) film	1
Svájci (schweizerischer) film	1
Összesen (Zusammen)	173 film

**Speciális filmszállítások
a világ minden részébe.**

leggyorsabb

vámkezelés a Nyugati és Keleti pályaudvarokon, a fővármivatalban és a hajóállomásokon

„HEBEL“

nemzetközi szállítványozási
és elvámolási vállalat,

IV., V Á C I U T 1.

Telefon: 15-9-47.

AZ OKTATÓFILM

A FELEKEZETI ISKOLÁKBAN IS BEVEZETIK A FILMOKTATÁST

Megjelent a vallás- és közoktatásügyi minisztérium Hivatalos Közlönyében a *felekezeti iskoláknak a filmoktatáshoz* való csatlakozását szabályozó rendelet. Ennek a rendeletnek a lényege a következő:

Minden autonómiával rendelkező felekezeti iskola ugyanolyan feltételek mellett vehet részt a filmoktatásban, mint az állami iskolák. Ebből a célból a rendelet megállapítja, hogy a felekezeti iskolák is az állami tandíjnak megfelelő 3%-os díjat kötelesek filmoktatás céljaira befizetni, vagyis az állami tandíjhoz igazodó 100 pengő után. Azok az iskolák, amelyek a filmoktatás megindításával, tehát az 1934. iskolai évvel csatlakoznak a filmoktatáshoz, ezek a beszedett és tartalékolt díjakat a filmoktatás céljaira befizetik, ennek ellenében igényt tarthatnak mindarra, amelyekben az állami iskolák is részesülnek (vetítőterem-felszerelés, asztal, ernyő, kapcsolók, vetítógép, stb.); azok a felekezeti iskolák pedig, amelyek bármilyen oknál fogva csak az *elkövetke-*

zendő iskolai évvel óhajtanak az állami filmoktatáshoz csatlakozni, azok maguk kötelesek gondoskodni minden néven nevezendő felszerelésről és igényt csak az *oktatófilmek használatára tarthatnak*.

Marad még egy kategória t. i. azok az iskolák, amelyek az 1935–36. iskolai évvel óhajtanak a filmoktatáshoz csatlakozni. Ezek a szolgáltatások és igénylések tekintetében esetről-esetre állapodhatnak meg az Oktatófilm Kirendeltséggel közvetlenül.

A filmoktatás néhány héten belül megindul, mert az oktatásra elkészített filmek cenzurálása megtörtént. Az állam 132 gépet osztott szét, Budapest székesfőváros pedig 17 gépet. Áprilisban további 78 gépet bocsájtanak rendelkezésre az állami és a filmoktatáshoz csatlakozott iskolák között. Ez annyit jelent, hogy az állami és a csatlakozott iskolák mindegyike el lesz látva a vetítés előfeltételeivel, vetítógéppel, valamint egyenkint 10 kópiával rendelkező keskenyfilmmel.

**ISKOLÁK // FILMKÖLCSÖNZÖK // EGYESÜLETEK
KULTURFILMSZÜKSÉGLETÉRŐL**

AZ EGÉSZ VILÁGRA KITERJEDŐ SZERVEZETEVEL GONDOSKODIK A

KOULOLOUOR
FILMFORGALMI KFT.

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 8 // TELEFON 37-4-38

KINEVEZTÉK AZ OKTATÓFILMEK ORSZÁGOS BIRÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKSÉGÉT ÉS TAGJAIT

A vallás- és közoktatásügyi miniszter most nevezte ki az oktatófilmcenzura elnökségét és a bírálóbizottság tagjait. Ezek a következők:

Elnök: ifj. br. *Wlassics Gyula* dr. h. államtitkár.

II. elnök: dr. *Kósa Kálmán* min. tanácsos.

1. A *vallás- és közokt. minisztérium képviseletében:*

Dr Huszka Ernő min. osztályfőnök

Dr Nevelős Gyula min. tanácsos

Dr Bernáth Géza min. tanácsos

Dr Körösy László min. tanácsos

Dr Jeszenszky Sándor min. tanácsos

Dr Balogh László min. titkár.

2. A *belügyminisztérium képviseletében:*

Dr Kádár L. Levente min. osztályfőnök

Dr Ruttkay Ödön

3. A *földművelésügyi minisztérium képviseletében:*

Dr Jósza Béla min. o. tanácsos

4. Az *iparügyi minisztérium képviseletében:*

Novák Ervin műszaki tanácsos

5. Az *Orsz. Közokt. Tanács ügyvezető al-elnöke és titkára:*

Dr Huszti József egyet. tanár

Dr Loczka Alajos egyet. m. tanár

6. A *tankerületi kir. főigazgatóságok képviseletében:*

Dr Pintér Jenő tanker. kir. főigazg.

Dr Kemenes Illés tanker. kir. főig.

7. *Budapest szfőv. polgármestere által kiküldött két tag:*

Dr Erdői Kálmán kir. főigazgató

Albrecht István szakfelügyelő igazg.

8. Az *iskola fenntartó egyházak delegált megbízottjai.*

9. *Meghívott szakértők:*

Dr Gimesi Nándor

v. Fraknóy József

Dr Méhes Gyula

Dr Hézser Aurél

Édes Jenő

Baranszky E. László

v. dr Pálffy János

Dr Kanszky Márton

Dr Felkay Ferenc szfőv. tanácsnok

Dr Pozsonyi Gábor szfv. mérnök

Fejős Pál Madagaszkár-filmje. Az elmúlt esztendőben egy svéd és egy dán filmgyár megbízásából filmexpedíció vezetett *Fejős Pál* Madagaszkárra. *Fejősék* nemrégiben tértek vissza Afrikából, ahonnan 20.000 m megvilágított negatív-anyagot hoztak magukkal. *Fejős* egyik nyilatkozata szerint rendkívül érdekes és ritka szép fölvételeket sikerült készíteniök. Így fölvételeket készítettek a madagaszkári boszorkánytemetről is, amit eddig senkinek sem sikerült fölvenni. Az expedícióban számos külföldi tudós is vett részt. *Fejős* már válogat a gazdag anyagban és rövidesen összeállítja az érdekesnek ígérkező tudományos vagy ismeretterjesztő filmet.

Anna Pawlowa-filmet állított össze *Dandré*, aki erre a célra összeszedte a különböző filmarchívumokban megőrzött *Pawlowa*-filmmaradványokat és ezekből azután sikerült utószinkron és pótlások segítségével 55 perces filmet állított össze. A film bevételéből a londoni Hyde-Parkban *Pawlowa*-emlékművet állítanak föl. A filmet előbb Párizsban mutatják be.

Minden olasz falunak meg lesz a maga mozija, ez most a legújabb jelszó Olaszországban. A sajtó és propagandügyi minisztérium ugyanis megállapította, hogy 4395 olasz faluban nincsen mozgóképszínház. A minisztérium most az érdekelt szer-

vezettel karöltve, azon fáradozik, hogy valamennyi faluban mozgóképszínházat főlsereljenek. A minisztériumban arra is gondoltak, hogy amennyiben nem lehet normál-filmek vetítésére alkalmas helyiséget felállítani, úgy megelégszenek a 16 milliméteres film leadására alkalmas helyiséggel is. Ilyenformán a film segítségével akarják az egyre izmosodó Olaszországban a kultúrát terjeszteni.

Hangárból filmgyárat épített át magának *Marcel Pagnol*, az ismert francia író, aki egyben a legsokoldalubb francia „filmes”. *Pagnol* egy személyben író, gyártó, rendező, filmkölcsonzó és moztulajdonos is. *Pagnol* most hangárt vásárolt Marseille-ben, ahol azt saját céljainak megfelelően átalakította. Ebben a hangárból átalakult műteremben maga fogja gyártani *Pagnol* saját elgondolása filmjeit.

Rövid filmek a rendőri felvilágosító munka szolgálatában. A német rendőrség március 15. és 20. között általános fölvilágosító munkát végzett Németországban. Igénybevették a sajtót, a rádiót és természetesen a filmet is. A berlini rendőrfőparancsnokság fölkerésére az *UFA* három 400 méteres rövid filmet készített, amelyekben bemutatja a rendőri szolgálat sok-sok fogását és nehéz munkáját. Hiteles akták alapján dolgozták föl a témákat.

Alfons Brugger és dr Kurt Sommerfeld:
Handbuch für deutsche Filmwerbung 1936.
Kiadó: Haude & Spensersche Buchhandlung
Max Paschke, Berlin, W. 55. Ára RM 7.50.

A filmpropaganda és a propagandafilm kézikönyve. Ujszerű megvilágításban helyezi ezt a kérdést, amely nálunk is fontos, sajnos, azonban itt nem ismerik föl helyesen a jelentőségét és értékét és amit nálunk propagandafilm alatt értenek valójában, nincsen semmiféle összefüggésben ezzel a kérdéssel. A könyv szerzői, akik igen értelmesen és szakszerűen foglalkoznak a *film útján* való propagandával és a *filmért* való propagandahadjárat kérdésével, a szótáruk-ból törölték ezt a szót: „*reklám*“-ot, amelyet alaposan lejárattak és könyvükben helyes megvilágításba helyezik a filmmel való propagálást és azt a propagandát, amelyet a film érdekében kell kifejteni. E körül a két főkérdés körül forog a nagyon szellemesen megírt könyv alap gondolata. A *Werbefilm* fogalma pl. nálunk Magyarországon alaposan elcsúszott, hiszen látjuk ezt azokból a panaszokból, amiket a napilapok elég gyakran közölnek. *A filmpropaganda kézikönyve* valóban sok helyes és kitünő ötletet ad azok számára, akik a *filmpropagandával* és a *propagandafilm kérdésével* foglalkoznak. Ezek részére teljesen nélkülözhetetlen az új német könyv, amely rendszerbe foglalja a nálunk helytelenül elnevezett „*reklámfilm*“ fogalmát és célkitűzéseit. A könyv rámutat arra, hogyan és miképpen kell jól és a *közön-ség szempontjából értelmes propagandafilmeket* (*Werbefilmeket*) készíteni és ezért a mi gyártóink csak tanulnának ebből a könyvből. A könyv a továbbiakban ismerteti a német film mai szervezetét, foglalkozik a filmpropaganda jogi kérdéseivel is. Azok számára, akik hivatásszerűen vagy szeretettel foglalkoznak a filmnek a propagandában való alkalmazásának a kérdésével, csak haszonnal forgathatják ezt a könyvet, amely a reklámpropaganda alapvető munkája.

Athénben négy hatalmas filmpalota épül most a város központjában. Ezek közül az egyik, a Rex ezévi októberre készül el és kétezzer ember befogadására lesz alkalmas. Az az épület, amelyben a Rex épül, egyébként a *szórakoztatások háza* lesz, amennyiben a mozi fölött egy 1700 személyes színház nyílik, míg az alsorban kabarét nyitnak. Ezt a hatalmas színházépületet 60 millió drachma költséggel építik föl. A Stadion úton két modern filmpalota nyílik az ősz folyamán. Ugyanczen az úton épül még egy új filmszínház, a helyén lévő régi házakat most bontják le.

Adatok a német filmoktatás köréből. 1935 november elseje óta Németországban általánosságban bevezették a filmet az iskolai oktatásban. Legutóbb egy tanári értekezleten beszámoltak az eddig elért félévi eredményről. Eszerint a német iskolákban eddig 6444 leadógépet szereltek föl és eddig 125.000 filmkópiával dolgoztak. A jövőben különleges iskolai filmarchivumot állítanak föl. Az iskolai ifjúság havi 20 pfenniget fizet az oktatási költségek fedezetére. Az iskolai filmek Németországban is előbb normálfilmek készülnek és csak azután redukálják azokat és készítik róluk a keskenyfilmeket. A leadógépeken olyan szerkezetet helyeztek el, amelynek segítségével a filmet bármikor megállíthatják és a filmrészt annyiszor vetíthetik, ahányszor épen akarják. Minden filmelőadás alkalmával nyomtatott füzetet adnak a hallgatóknak, akik ily módon a film mellett még külön magyarázó szövegből is megismerik a megtanulandó anyagot.

Prágában márciusban megnyílt az *első híradó-mozi*. Az eddigi Koruna bemutató filmszínház alakult át és az ezentúl kizárólag híradókat és rövid filmeket mutat be.

Nemzetközi szerzői jog kongresszus Berlinben. Májusban nemzetközi szerzőjogi kongresszust rendeznek Berlinben, amelynek nagy jelentőségét az összes filmlapok is kiemelik. Hangoztatják a külföldi szaklapok, hogy a kongresszus számos filmre vonatkozó szerzőjogi kérdést fog megtárgyalni, előbb azonban az érdekelt szerzőjogi egyesülés a fontosabb filmipari érdekeltiségekkel lép érintkezésbe, hogy az esetleg még mutatókozó ellentéteket a kongresszus *előtt* tisztázzák. A szerzőjogi kongresszusokat évről-évre más-más városban szokták megtartani. A tavalyit Sevillában tartották, 1934-ben Varsóban, 1933-ban Kopenhágában stb. A berlini kongresszusra körülbelül 120—130 résztvevőt várnak, ezek között többen jelennek meg Magyarországból is.

A Havas-iroda, a világhírű francia távirati iroda átvette a France-Actualitás filmhíradót és ezt hosszabb időre bérbe vette. A Havas tudvalevően a francia kormány hivatalos szerve és így a filmhíradás kormányellenőrzés alá kerül.

Ötrészes amerikai kultúrfilm. Amerikában nemrégiben fejeztek be egy kultúrfilmet, amely az *összes Amerikában élő bennszülöttek életéről és népszokásairól* szól. A film hossza 33.000 méter. A filmet megfelelő megvágás után is 5—6 részben akarják öt-hat előadás keretében bemutatni. Egy-egy előadás a tervek szerint 6—7 óráig fog tartani.

FILMTECHNIKA

KARBAN JÓZSEF

FILMEK LÁNGOKBAN...

Egy híradás szerint kísérletképpen elégettek több ezer méter filmet: „... azután egy szárító lécre felhajtottak néhány méter filmet. Hat-szor olyan gyorsan, mint a papiroszalagon, szaladt a láng a filmet végig emésztve. De sikerült egy ügyes to-gással a filmet elszakítani és az égő vé- get a vízbedobni, ahol a láng meg- szűnt.“

A híradás további részében olvas- ható, hogy a nagyobb mennyiségű film égésénél a vízen kívül *haboltatást* is alkalmaztak; de az olvasók nagyobb része bizonyára azt hiszi, hogy a fent említett *ügyes fogással* és víz segítsé- gével nagyobb mennyiségű égő filmet is el lehet oltani.

Minduntalan felkeresik a színháza- kat, mozikat és iskolákat a különböző cégek képviselői, kiváló oltószerszá- mok, anyagok ajánlásával, amelyek „*biztosan oltanak filmtüzeket*“. Hivat- koznak a kísérletek ezreire és nem fe- ledkeznek meg annak a hangsúlyozá- sáról, hogy anyaguk használatánál a *láng okvetlenül kialszik és a veszedel- lem így elhárítódik*. És ha aztán ér- deklődünk az így „eloltott“ filmből tovább áradó bő szürkés-sárga gázfel- hő után, akkor egy kézlegyintéssel és szemrebbenés nélkül a következőket halljuk: „*Milyen veszély támadhat, ha már a láng el van oltva?*“

Rendészeti hatóságaink még min- dig *vizet, nedves pokrócot és homokot írnak elő*, mint első oltósegítséget.

Mások aszbeszt-béleléseket és közfa- lakat stb.-t ajánlanak.

Az oltóanyag-képviselő mindezt nem veszi tudomásul és továbbra is sze- rencsétet jelenlétével. Persze addig, amíg — az ilyen esetben elkerülhe- tetlen — meg nem győzzük arról, hogy az ő általa képviselt *csodaoltó* is, csak az előbb említett *víz, pokróc* és ho- mokoltással egyenlő. Amikor az elkü- önített helyen meggyújtott és „*clol- tott*“ filmből kiáradó gázfelhő a szagló érzékét kezdi majd csiklandozni és köhögés, majd fuldoklási rohamában belátja készülékének hasznavehetlen- ségét, akkor egy időre megszabadulunk tőle.

Az utóbbi időben előfordult több tüzeset (Németországban, Francia- országban és Spanyolországban) tanu- sága szerint, nemkülönben a szaklapok híradása szerint, az említett helyeken nem volt meg a legszükségesebb oltó- anyag és azért harapódzhatott el any- nyira a filmtűz. Arról a krónika egyál- talában nem emlékezik meg, hogy *le- het-e egyáltalán a kérdéses filmtűzet oltani?*

Nem lehet felsorolni az évek folya- mán végzett számtalan filmoltási ki- sérletek eredményét, mert minden esetben más és más körülmények ját- szanak közre. Megállapítható azonban, hogy a filmet, ha már lángokban volt, el lehetett ugyan oltani, de a vesze- delmes és mérges gázok fejlődését visszaszorítani nem.

Lehetsége-e a veszedelmet elkerülni, ha a *lángoló filmet a vízbe dobjuk?* Egyes esetekben igen, ha *kis* tekercs filmről van szó. Előfordulhat az is, hogy a vízbedobott égő filmtekercs a felületen kialszik ugyan, de az alja éppen a gázfejlődés miatt nem juthat vízhez. Az ilyen módon eloltott filmtekercset a vízből kiemelve ismét a láng elboríthatja. Ugyanezt lehet megkísérelni homokkal és szerencsés esetben egy ügyes mozdulattal az égő részt a tekercsről leszakítani. És visszatérve ismét az égő filmtekercs víz alá nyomására, a láng elalszik, de a *gázfejlődés nem szűnik meg* és ez az a pont, ami körül a legnagyobb veszély forog.

Egy kilogramm film égő állapotban a levegő teljes kizárásánál

7 liter	nitrogént
57 „	szénsavat
63 „	szénóxydot
97 „	nitrogénoxydot
5 „	kékgázt

fejleszt.

Egy másik kísérletnél csekély levegő hozzávetésénél

286 liter	gáz fejlődött, amelyben
72 „	szénsavat
53 „	szénóxydot

volt.

Mint látható a tulajdonképpeni veszély *nem az égésben* van — nagyobb mennyiségtől eltekintve — hanem a film *helytelen oltásában*.

Nincsen szer, amellyel a filmet eloltani lehessen!

Az égő film, ha szilárd helyen fekszik, minden nagyobb veszély nélkül elég. De ha oltani kísérjük, csak akkor fokozódik a veszély.

Ez a veszély abból áll, hogy a film *alkotórészeire bomlik*, amikor rengeteg mérges gáz fejlődik. A gázok közül legveszedelmesebb a kékgáz, amelyből 0.06 gr. elegendő egy emberi élet kioltására, már pedig ezt a mennyiséget 10 gr.-nyi füstölő film létrehozta. Tehát, ha a hatóságok a *légmentes elzárókra, gázmentes ajtókra, jól tömített vetítőablakokra* nagy figyel-

met fordítanak, ne csodálkozzunk rajta, mert ez a figyelem a szórakozó többség életét van hivatva megvédeni.

Ezekután két tanúság vonható ki a fentiekből:

1. Nagy figyelemmel és éberséggel elkerülni a tüzet.

2. A már előforduló esetet helyesen felfogni, ami azt jelenti:

A filmeket úgy raktározni, hogy tűz esetén csak egy kis része éghessen el.

Égő filmet szilárd alapon, vagy éppen inkább elégni hagyni.

A helyiségben lévő többi filmeket lehetőleg letakarással vagy elzárással védjük meg a lángcsóváktól, vagy repülő lángrészekről.

A vetítőablak zárólapjai ne csak szemre, de a gázok számára is záródjanak.

Ne legyezzük az égő filmet.

Ne csináljunk huzatot.

A Magyar Mozgófényképezők Országos Egyesülete az 1936. évre legutóbb a következő tagjait választotta az elnökségbe:

Elnök: Brill Béla, alelnök: Bogner Gyula, titkár: Nemes László, jegyző: Valkó Endre, pénztáros: Lédinger Lajos, munkaközvetítő: Weisz Henrik, könyvtáros: Taubner Károly, pénztárelnökök: Pekáry Hubert és Bozóki József, háznagy: Häusler Ferenc.

FILMKOPIROZÁSI ÉS ELLENÖRZŐ K. F. T.

VII, ERZSÉBET-KÖRUT 8. SZ.

TELEFON: 37-2-87.

**Kópiák szállítása az összes
gyártási központokból.**

HOGYAN AKARJÁK A NITROCELLULOZA FILMET ÉGHETETLENNÉ TENNI?

A világ filmiparának egyik régen vajudó problémája az éghetetlen film kérdése. Minden évben hallunk hatalmas, filmokozta tüzkatasztrófiákról, amelyek úgy emberéletben, mint anyagiakban nagy károkat okoznak. Ezért talán érdemes lesz a filmgyulékonytságot csökkentő számos próbálkozás közül megemlékezni arról, az eljárásáról, amelyet a közelmúltban Berlinben mutattak be. Ennél az eljárásnál meghatározott összetételű anyaggal preparálják a jelenleg használatos nitrocelluloza-film mindkét oldalát és így olyan védőréteg áll elő, amely a film gyulékonyosságát nagymértékben lefokozza. A filmre ily módon rákerülő védőréteg kb. 0.03—0.04 mm. vastagságú. A preparált film a hangleadásnál és képvettetésnél nem mutatott a preparálatlanul szemben hátrányt. Sajnos azonban, az eljárást bemutató cég csupán használt filmekkel kísérletezett, holott csak új kópiákkal lehetett volna megállapítani a kép és hang minőségében beállott esetleges változást. A preparált és preparálatlan filmmel végzett gyújtási kísérletek folyamán például égő cigarettát érintettek a filmhez. Ez a preparált filmet nem gyújtotta meg, míg a preparálatlant azonnal lángralobbantotta. A meggyújtott preparált filmet igen könnyen el lehetett oltani, vízbe dobva egy-kettőre elalszik. A függőleges helyzetben meggyújtott rendes film 7 másodperc alatt, az ugyanezen helyzetben meggyújtott preparált film csak 44.5 másodperc alatt égett el. Egy 500 wattos izzólámpás vetítógépben a filmkapuban álló képkocka rendes filmmel 5½ másodperc alatt, míg a preparált film ugyanilyen körülmények között 2¼ perc múlva sem gyulladt meg. Az adatok szerint a preparált film mechanikai tulajdonságát mintegy 30%-kal javultak.

Németországban kötelezően bevezették a 600 m-es filmtekerceseket. Ez év február 19-én a Német Birodalmi Filmkamara elrendelte a 600 méteres filmtekercesek általános bevezetését. Ennek a rendelkezésnek az értelmében 1936 július 15-től kezdődően a normálfilmeknél a filmszínházakban csak 600 méteres tekerceseket szabad vetíteni, amely hosszúságot maximálisan 12 méterrel lehet túllépni. Lefelé tetszés szerint csökkenhet a hosszúság. A filmkölcsonzők 1936 július 15-től kötelesek 600 méteres tekercesekben szállítani a képeket. Végül szigorúan tilos a 600 méteres tekerceseket szétvágni, vagy nagyobb tekercesekké összeragasztani. Nem győzzük eléggé hangsúlyozni,

mennyire fontos és sürgős volt ennek a rendelkezésnek a kihoesájtása, annál is inkább, mert a filmkópiák kímélésére ez egyike a legfontosabb és legegyszerűbb módszereknek.

Lengyelországban is Filmalapot létesítettek egymillió zloty alaptőkével. Az alap összehozatala céljából úgy a lengyel, mint az idegenfilmek negatívjai után (utóbbinál valószínűleg csak a kópiahossz szerint) 1 zloty adót vetnek ki méterenkint. Az alaptól a lengyel filmgyártást akarják elősegíteni, azonkívül új filmgeneráció nevelésére nagyobb összegeket kívánnak fordítani. Az egész akciónál csak az érthetetlen, hogy miért kell a lengyel filmipar támogatása érdekében a lengyel filmnegatív után is 1 zlotyot fizetni?

Jugoszláv mozi hírek. Banjaluka boszniai városban most nyílt meg a harmadik mozi Edison-Kino elnevezés alatt. — Szerajevóban is most nyílt meg a negyedik mozi Luxor elnevezéssel, amelynek tulajdonosa egy Erdős nevű úr. — Belgrádban két új modern elsőhetes filmszínház épül. — Zágrábban most nyílt meg a Dom nevű filmszínház 500 személyes befogadóképességgel. Ennek a mozinak egy Barta nevű ember a tulajdonosa és vezetője.

KISIPAROSOK HÁZKARBAN- TARTÁSI MUNKAVÁLLALÓ SZÖVETKEZETE

(KERESKEDŐK ÉS KISIPAROSOK ALAPÍTÁSA)

KÖZPONTI IGAZGATÓSÁG:

**BUDAPEST, VI., KIRÁLY UCCA
98a. III. 14. Telefon: 20-2-19.**

Ciánóz 8 pengőtől.
Falradirozás 4 pengőtől
Vállalja az összes iparosmunkákat így: asztalos, építési, kőműves, ács, lakatos, bádogos, víz- és villanyszerelés, festés, mázolás, parketta, redőny, vas- és cserépkályha készítését és javítását, valamint üvegezési munkálatokat a legjutányosabb áron és munkájáért garanciát vállal.

Költségvetést ingyen küld.

MILYEN HANGJA VAN AZ EMBERI PROFILNAK?

Éurópában több helyen évek óta foglalkoznak egyesek azzal a problémával, hogy a *vonalakban és formákban rejlő ritmust megszólaltassák*. Kétségtelen, hogy a művészetek és műalkotások egyik közös alaptörvénye a *harmónia*, a *vonalak*, a *színek*, a *formák* széppé és gyönyörködtetővé összecsendülő egysége. Ezt a zenében és a hangok birodalmában különösen jól ismerjük és éppen ezért nagy élvezetet nyújt ezek hallása. A *vonalak*, *formák*, *rajzok* és *színek* úgy a műalkotásban, mint a természetben a *harmónia* és *ritmus* nagy törvényei szerint igazodnak. Ezeket a törvényeket akarják a fentebb említett kutatók a *látható világból a hallható világra transzformálni*. Németországban, de főleg újabban Oroszországban mélyrehatóan foglalkoznak ezzel a problémával és érdekes eredményeket publikáltak. A francia szaklapok írják erről és megemlítik, hogy az egyik orosz tudósnak sikerült az *emberi profil formájában rejlő vonalritmust* hanggá átalakítani és ez megszólaltatva csellószerű hangot adott. Ugyanígy különböző geometriai és más díszítőmotívumokat is próbáltak hanggá átváltoztatni és így is egészen érdekes eredményeket kaptak. Van Oroszországban néhány ilyen szintetikus zenekomponista, akik különböző díszítőelemekből sajátos zenét kreálnak.

Érdekességek a „Technikolor”-felvevőgépről. Mindnyájan emlékszünk még a „Cucaracha” és „Hitáság vására” remek színes felvételeire, amelyek a külföldi szakemberek állítása szerint technikailag az eddig gyártott színes filmek közül a legtökéletesebbek. Technikolorék, mint ismeretes, egyidejűleg 3 negatívot exponálnak a 3 alapszínnek megfelelően. Ez természetesen magával hozza, hogy a felvevőgép méretei roppantul megnövekednek, ugyanakkor a gépzajok is erősödnek. Ennek megakadályozására hatalmas védőszekrényt helyeznek a felvételre beállított gépre, amely a zavaró gépzajokat visszatartja. A megnövekedett méretek miatt lehetetlen az élességet az eddigi felvevőgépekhez hasonlóan állítókarokkal vagy csavarkerekes megoldással szabályozni. Igen ötletes megoldást találtak erre a Technikolor mérnökei, akik az élességállító mechanizmust egy különleges szinkronmotorral hozzák mozgásba, amely szinkronmotorral minden mechanikus kapcsolat nélkül egy föle több méternyire elhelyezett, csupán elektromosan összekötött másik motor is van. A motorok specialitása az, hogy nemcsak teljesen szinkron fordulnak, hanem a lehető legpontosabban végzi együtt mindkét motor minden fordulatát. A helyzet, egészen

olyan, mintha a két motor mereven össze lenne egymással kapcsolva és csak a legpontosabban tudnának együtt futni. Vagyis, ha az indítószervezetnél a segédoperátor az asztalán levő motor elfordulásán változtat, úgy ezt a legpontosabban követi a felvevőgép belsejében levő és az élességet állító motor. Tehát a Technikolorkamera élességét a segédoperátor a géptől több méternyi távolságra, tetszés szerinti helyen, állíthatja.

A II. német nemzeti keskenyfilmversenyre január 31-ig 90 filmet jelentettek be 7000 m hosszúságban. Ez a szám a tavalyi 26 keskenyfilmmel szemben lényeges haladást jelent. A legtöbb film úgynevezett utazási film, de ezenkívül számos keskenyjátékfilmet is jelentettek be a versenyre való részvételre. A sportfilmek kategóriájának a nevezési ideje március 15-én járt le, mert még be akarták várni a garmisch-partenkircheni téli olimpiáért is, amikor is még hatalmas keskenyfilmfölvételek készültek.

A berlini nemzetközi keskenyfilmverseny védnökségét Lehnich tanár, a Birodalmi Filmkamara elnöke vett át. A versenyt és kongresszust július 23—29. között rendezik Berlinben és főcélja a nemzetek közötti amatőrbarátságot istápolni és megerősíteni.

FENNÁLL 15 ÉVE!

Ingtalanbirtokot, bérházakat

szolid alapon közvetít.

Bérházak vétele és eladása

HORVÁTH FERENC

HAT. ENG. INGATLANFORGALMI IRODÁJA

BUDAPEST,

József-körut 74. földsz. 2.

FILMIRODALOM SZAKSAJTÓ

Kautzmann Viktória: „*Geschriebener Film*“, Kiadó: Heitz-Verlag, Strassburg, 1933. Ára RM 5.—.

Volt néma — van hangos — jönni fog (mert jönni kell) a színes film és most még „írott“ film is legyen már? — egy Berlinben élt, ezidőszerint Budapesten élő magyar — filmírónak — mint maga is bevallja, — rossz tapasztalatai alapján eszébe jutott néhány, jelen esetben 10 filmkézirátát könyv alakban kiadni. Kettős célt vélt ezzel elérni: először óvja eléggé credeti, színes fantáziáról tanuskodó, igen filmszerű témáit; másodszer a könyv után is csak lesz valami kis haszna és harmadszor (valószínűleg ez volt a fő ok, amely a strassburgi kiadóhoz elvezette) remélte, hogy a filmgyárak gyorsabban fogják őt felkeresni. Sajnos, az előttünk fekvő könyv nem a legtökéletesebb kiadói munka és így a magyar szerzőt nem sok reménnyel biztathatjuk. A magyar filmgyártók témakutató útjukban minden bizonnyal találnak a könyvben néhány értékes és ötletes filmesét.

Maurice Bardeche et Robert Brasillach: *Histoire du Cinema*. Kiadó: Denoel et Steele. Paris, Rue Amélie 19. Ára: 25 Frs.

A franciák nagyok a filmtörténetek megírásában. Ez nem az első francia könyv, amely a film és a mozgóképszínház történetéről szól, de kétségtelenül komoly és ügynevezett *standard munka*. Már vaskos és gazdag kiállításánál és tartalmánál fogva is a figyelemreméltó külföldi filmtörténeti könyvek közé kell sorolnunk a két francia írónak most megjelent könyvét. A könyv elején természetesen visszapiillantást vetnek a Kinematografia kezdőkorára, a *Marey*-ek, a *Reynaud*-ok korára, majd bőségesen foglalkozik a Lumière-testvérek lyoni gyárának történetével és az első lumière-i kísérletekkel. A filmtörténetének első idejéről szóló fejezetében a két szerző természetesen egészen részletesen és kimerítően foglalkozik a francia film történetének a megírásával. Kétségtelenül szép és lebilincselő leírás, hiszen a francia film volt tulajdonképpen a világ kinematografiájának *bölcsője*. Mai szem-

mel nézve egészen érdekes a könyvnek az a részlete, amelyben megemlékezik az első francia beszélőfilm-rendszerről, a *Chronophonon*-ról, amelyet az 1900-as világiállítás alkalmával mutattak be első ízben. Nagyon érdekes az amerikai film történetének a megírása is. A film történetének egyik legszebb korszaka az 1908—1914. évek között lezajlott nemzetközi filmtörténelem és ennek a leírását igen szépen és érthetően írják meg a szerzők. Ebben a részben találjuk az olasz, az orosz, a dán, a német, a svéd, az amerikai és a francia film történetéről szóló rendkívül érdekes fejezetet. Akit pedig a film nagyjainak, mint *Linder*, *Chaplin*, *Psilander* és mások története érdekel, megtalálja a könyvben az erre vonatkozó részt is. A könyv harmadik fejezete a *háború alatti filmtörténelemről* szól. (1914—1918). Itt aztán sorra veszik nemcsak a nagy filmgyártó országok szerinti történetet is, hanem külön fejezeteket találunk az *akkori idők* nagy filmsztárjainak és filmgyártóinak élettörténetéből. Bőségesen foglalkozik a könyv a némafilm irodalmi és művészi jelentőségével és értékével, míg végül a *hangosfilm* történetével zárják a nagyon szép és tanulságos filmtörténelem oldalait. Az új filmtörténetről teljesen tárgyilagosan meg lehet állapítani, hogy a jelenkor legszebb és legértékesebb filmtörténeti dokumentuma.

G. C. Borghi: *Cinelenco*. Kiadó: Centro Editoriale Cinematografico, Milano, Via del Conservatorio 22. Ára Lit. 30.—.

Az olasz filmszakma teljes keresztmetszetét és áttekintő képét adja az új olasz filmalmanach, amely nemrégiben jelent meg Milánóban G. C. Borghi szerkesztésében. A nagyalakú Évkönyv 326 oldalnyi terjedelemben jelent meg és tökéletes cím- és adattárat tartalmaz. A római és milánói filmvilág minden hivatalos és magánadattárát találjuk meg a könyvben, amely tartományokra fölosztva felsorolja az olasz mozgóképszínházak jegyzékét is. Ezenkívül a többi olasz város filmcégeinek a címeit és adatait találjuk meg a könyvben. Aki az olasz filmvilágban tájékozódni akar, természetesen nem nélkülözheti ezt a szépen kiállított és gondosan összeállított könyvet.

BUDAPESTI FILMPIAC. Filmmegjelenések 1936. március hónapban.

JELMAGYARÁZAT: Megj. = Megjelenési hely. — H. = Hossza. — F. = Felírás. — M. = Műfaj. Fősz. = Főszereplők. R. = Rendező. — C. = cenzura. — a. = aluli. — f. = felüli.

ALLIANZ FILM k.f.t. Rökk Szilárd-u. 20. Telefon 33-4-45.	III. 19	<i>A windsori víg nők.</i> — Megj.: Décsi. — H. 2375 m. — M.: Vigjáték. — F.: Siklóssy Iván. — Fősz.: Magda Schneider, Leo Slezák. — R.: Karl Hoffmann. — C.: A.
CINEMA-FILM. Erzsébet-körút 8. Tel.: 37-5-70. és 82-5-35.	III. 13	<i>Zoro és Huru, a két lovag.</i> — Megj.: Omnia. — H.: 2000 m. — M.: Burleszk. — F.: Dr. Karla Béla. — Fősz.: Zoro és Huru. C.: A.
	III. 20	<i>Ne sírj édesanyám.</i> — Megj.: Omnia. — H.: 2000 m. — M.: Dráma. — F.: Dr. Karla Béla, magyarra szinkronizálva. — C.: A.
ECO-FILM Rákóczi-út 14. Tel.: 42-9-76.	III. 27	<i>A sivatag kalózai.</i> — Megj.: Uránia. — H.: 2027 m. — M.: Vigjáték. — F.: Siklóssy Iván. — Fősz.: Jack Hulbert, Anna Lee. — C.: A.
FOX FILM r.-t., Rákóczi-út 19. Tel.: 39-4-37 és 31-6-58.	III. 12	<i>Napsugár kisasszony.</i> — Megj.: Corso, Omnia. H.: 2103 m. — M.: Vigjáték. — F.: Szántó A. — Fősz.: Shirley Temple, John Boles. — C.: A.
	III. 19	<i>Aki a montecarloi bankot robbantotta.</i> — Megj.: Kamara. — H.: 1900 m. — M.: Dráma. — F.: Szántó Armand. — Fősz.: Ronald Colman, Joan Bennett. — R.: Stephen Roberts. — C.: A.
	III. 26	<i>Ut a boldogság felé.</i> — Megj.: Kamara. — H.: 1893 m. — M.: Dráma. — F.: Szántó A. — Fősz.: Rochette Hudson, Henry Fonda. — C.: A.
	III. 26	<i>Éjféle szedansz.</i> — Megj.: City, Omnia. — H.: 2028 m. — M.: Detektív dráma. — F.: Szántó Armand. — Fősz.: Warner Oland. — C.: Felüli.
HERMES-FILM, Erzsébet-körút 8. Tel.: 40-0-28.	III. 12	<i>Felhívás keringőre.</i> — Megj.: Radius. — H.: 2199 m. — M.: Operett. — Fősz.: Lilian Harvey. — R.: Paul Merzbach. — C.: A.
HIRSCH és TSUK, Rákóczi-út 14. Tel.: 43-8-35.	III. 12	<i>Pompadour.</i> — Megj.: Décsi, Kamara. — H.: 2370 m. — M.: Színmű. — F.: Siklóssy Iván. — Fősz.: Nagy Kató, Slezák Leó, Willy Eichberger. — R.: Willy Schmidt-Gentner. — C.: A.
KELETI-FILM VII., Erzsébet-körút 8 Telefon 43-4-74.	III. 6	<i>A titkárnő.</i> — Megj.: Royal Apollo. — H.: 2495 m. — M.: Társadalmi vígjáték. — F.: Fodor S. — Fősz.: Claudette Colbert, M. Bartlett, Melvyn Douglas. — R.: Gregory la Cava. — C.: A.
KOVÁCS EMIL VII., Erzsébet körút 8. Telefon 48-9-48.	III. 12	<i>Prágai diák.</i> — Megj.: Palace, Casino. — H.: 2333 m. — M.: Dráma. — F.: Pacséry L. — Fősz.: Adolf Wohlbrück, Dorothea Wineck, Theodor Loos. — R.: Arthur Rolison. — C.: Felüli.
LIBERTINY-FILM, Népszínház-u. 13. Tel.: 30-5-60.	III. 19	<i>Véres napok.</i> — Megj.: Palace. — H.: 1976 m. — M.: Dráma. — F.: Siklóssy. — R.: Zöberlein. — C.: A.
LUX-FILM KFT. Erzsébet-körút 8. Tel.: 43-1-95.	III. 17	<i>Légy jó mindhalálig.</i> — Megj.: Royal Apollo, Casino, Atrium. — H.: 2200 m. — M.: Színmű. Fősz.: Csontos Gy., Rózsahegyi, Kiss F., Ráday, Gombaszögi E. — R.: Székely I. — C.: A.

METRO-GOLDWYN VIII., Sándor-tér 3. Tel.: 44-4-24 és 25.	III. 5	<i>Lázadók.</i> — Megj.: Metro. — H.: 3676 m. — M.: Dráma. — F.: Erb Benito. — Fősz.: Charles Laughton, Clark Gable, Fr. Tone. — C.: A.
MŰVÉSZFILM, Rákóczi-út 40. Tel.: 40-3-97.	II. 18	<i>Moszkvai nász.</i> — Megj.: Décsi és Corso. — H.: 2278 m. — M.: Dr. — F.: Pacséry L. — Fősz.: Camilla Horn, Petrovics Szvet., Adele Sandrok, Halmay Tibor. — C.: A.
PARAMOUNT FILM FÓRGALMI RT., VII., Rákóczi-út 59. Tel.: 34-4-37, 40-5-22.	III. 6	<i>Mit hozott a gólya.</i> — Megj.: Omnia. — H. 2271 m. — M.: Zenés vígj. — F.: Fodor S. — Fősz.: B. Crosby, M. Hopkins. — R.: E. Nugent. — C.: A.
PÁTRIA-FILM Erzsébet-körút 8. Tel.: 40-6-25.	III. 28	<i>A húszéves leány.</i> — Megj.: Radius. — H.: 2640 m. — M.: Életkép. — F.: Radó I. — Fősz.: Kath. Hepburn, Mc Mae Murray. — C.: A.
PHÖBUS FILM FÓRGALMI RT., VII., Erzsébet-krt 8. Tel.: 31-5-62.	III. 11	<i>Fehér ló.</i> — Megj.: Décsi, Kamara. — H.: 2373 m. — M.: Operett. — F.: Fodor S. — Fősz.: Ch. Mardayn, Theo Lingén, H. Thiemig. — R.: Carl Lamac. — C.: A.
	III. 26	<i>Kacagj Bajazzo.</i> — Megj.: Palace. — H.: 2153 m. — M.: Operett. — F.: Fodor S. — Fősz.: Joseph Schmidt, O. Wallburg, F. Bressart. — C.: A.
STYLUS-FILM Erzsébet-körút 8. Tel.: 44-2-59.	III. 5	<i>Okos mama.</i> — Megj.: Forum, Radius, Atrium. — H.: 2422 m. — M.: Vigj. — Fősz.: Kosáry E., Erdélyi Mici, Komár Juliska, Tolnay Klári, Páger A., Ráday. — R.: Martonffy E. — C.: A.
TRICOLOR-FILM VII., Dohány-u. 58. Tel.: 37-4-37 és 42-4-42.	III. 19	<i>Barnum circus.</i> — Megj.: City. — H.: 2220 m. — M.: Színmű. — F.: Kiss J. — Fősz.: W. Berry, A. Menjou, W. Bruce, Janet Becher. — C.: A.
	III. 13	<i>Eladó kísértet.</i> — Megj.: Forum. — H.: 2323 m. — M.: Vigjáték. — F.: Karinty Frigyes. — Fősz.: Robert Donat, Jean Parker. — R.: René Clair. — C.: A.
UFA-FILM RT., Kossuth Lajos-u. 13. Tel.: 83-8-58.	III. 11	<i>A pénz rabjai (A santacrúzi pokol).</i> — Megj.: Uránia. — H.: 2505 m. — M.: Kalandor-film. — F.: Lándor T. — Fősz.: V. Jnkischinof, H. Speelmans, Iréne von Meyerdorf. — C.: A.
	III. 20	<i>Kaland az Operabálon.</i> — Megj.: Uránia. — H.: 2366. — M.: Énekes vígj. — F.: Lándor T. — Fősz.: Alessandro Ziliani, P. Hörbiger. — C.: A.
UNGÁR SÁNDOR Víg-utca 20. Telefon.	III. 12	<i>A texasi milliomos.</i> — Megj.: Rialto. — H.: 1850 m. — M.: Vadnyugati történet. — Fősz.: George O'Brien. — R.: Edward Cline. — C.: A.
UNIVERSAL-FILM Népszínház u. 21. Tel.: 38-4-48.	III. 8	<i>Mulatnak az Istenek.</i> — Megj.: Casino. — H.: 2000 m. — M.: Vigjáték. — F.: Pacséry. — C.: A.
	III. 31	<i>Ellopott élet.</i> — Megj.: Atrium. — H.: 3000 m. — M.: Dráma. — F.: Pacséry. — Irene Dunne, Robert Taylor. — F.: John M. Stahl. — C.: A.
WARNER BROS József-körút 32. Tel.: 32-5-90.	III. 14	<i>Rivaldafény 1936.</i> — Megj.: Radius. — H.: 2561 m. — M.: Revü. — F.: Váczi Dezső. — Fősz.: Dick Powell, Gloria Stuart, Adolph Menjou. — R.: Busby Berkeley. — C.: A.

5
PERC FILMTECHNIKA

Írja: Brückner János okl. gépészmérnök.

Mi az úgynevezett Beck vagy H. I. ívlámpaszén?

Az egyre növekvő vászonnémetek és a színes filmmel megkívánt nagy fény mennyiség arra készítette a kutatókat, hogy olyan ívlámpaszénen állítsanak elő, amely a normál szénnél erősebb fényáramot szolgáltat. E kutatások eredménye a ma már általánosan terjedő Beck, vagy Amerikában a H. I.-nek nevezett (High Intensity) ívlámpaszén. E szénnek jellegzetessége az, hogy speciális béltartalmuk van, amely főleg cerfluoridból áll. A jelentékenyen magasabb ampérszámmal égő szénnek pozitív kráterének csészealakú bemélyedésében gázpárna képződik, amelyben a képződött cerkarbidgázak igen nagy intenzitással égnek el. Ilyen módon a Beck-szénnek fényereje a normál ívlámpafény 3-6-szorosára emelkedik. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez az ily módon előállított ívtény az eddigi vizsgálatok szerint csak akkor lesz egyenletes és nyugodt, ha a szénnek egymáshoz tompaszög alatt állnak. Ugyancsak fontos tudnunk, hogy ezek a Beck-szénnek jóval gyorsabban égnek el, tehát igen ajánlatos működtetésüknél a nálunk, sajnos, ritkán alkalmazott szénösszehúzó automatákat igénybe venni.

A gépkezelő szerszámai

A jól karbantartott gépházhoz hozzátartoznak a megfelelő szerszámok. A gépkezelő legfontosabb szerszámai közé tartoznak a nyitó- és zárókulcsok, az illető géptípussal együtt szállított kulcsok, különböző nagyságú csavarhúzó, csipő-, harapó- és laposfogók, kalapács, franciakules, kiütő, egy-két reszelő és a tisztítószerszámok. A szerszámok részére álljon a gépházban szerszámszekrény rendelkezésre. A szerszámokat tartsuk tisztán. Az elkopottat vagy tönkrementet cseréljük ki új darabokkal, az olajozókannára és tisztítóeszközökre a legnagyobb gondot fordítsuk.

A színes film vetítése

A jó színes filmhez nemcsak az kell, hogy a felvétel és a kópia tökéletes legyen, hanem, hogy a leadóberendezés is megfeleljen. Ez elsősorban a fényforrás, másodsorban az optika alkalmasságát jelenti. A modern vetítőoptikák nagy általánosságban

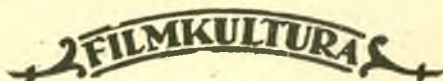
jól megfelelnek a célnak, főleg, ha átmérőjük $62\frac{1}{2}$ vagy ennél nagyobb érték felé mozog. A fényforrásnál már meglehetősen sok kívánivalót találunk. A közönséges ívszénnek fénye inkább vöröses-sárgás irányzatú, míg a színes filmhez a magas intenzitású Beck-féle szénnek alkalmasak, amelyek fénye kékesfehér, tehát inkább megközelíti a természetes nappali fény színét. Ezek a szénnek vékonyabb keresztmetszet mellett jelentékenyen magas ampérszámmal dolgoznak, miért is a tükrözéssel szembejártól igen óvatos begyújtást kívánnak.

Óvatosság a forrasztásoknál!

Gyakran fordul elő, hogy az előerősítőnél, fotócellakábelnél, az erősítőben valami leszakadt vagy új vezetéket kell forrasztani. Sok esetben a forrasztáshoz forrasztózsírt használnak. Ez nagyon sok ropogásnak és pattogásnak lehet okozója. Kerüljük ilyen esetekben a forrasztózsír használatát és csak gyantás cinnel készítsük el a forrasztást. Ugyancsak vigyázzunk a zárlatos elektromos forrasztópákákra, mert egyik oldalukon leföldelt transzformátorok forrasztásánál könnyen elégethetjük a tekerceket.

Gerjesztés nélküli dinamikus hangszóró

Ujabbban elterjednek a permanens mágneses dinamikus hangszórók, amelynek gerjesztésénél nincs szükség külön egyenirányítóra vagy telepre. Ezeknek a dinamikus hangszóróknak a permanens mágnesese teljesen újfajta eljárású anyagból készül, amelynek sajátossága, hogy rendkívül magas mágneses intenzitása van. E dinamikus hangszórók legtöbbnyire már beépített kimenő transzformátorral készülnek. A lengőtekerces ellenállása 16-20 ohm.

FILMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

ELŐFIZETÉSI ÁR:

1 évre 10 pengő. — ½ évre 5 pengő.

Felélős szerkesztő és kiadó: Lajta Andor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 75.

Telefon: 97-0-76.

Megjelenik minden hónap elsején.
Minden cikkért a szerző felel.

Nyomatott:

OTTHON-nyomda, IX., Lónyay u. 50.
Telefon: 87-2-87.

AZ AGFA-POSITIV
a legjobb és a legtartósabb
kópiaanyag

VEZÉRKÉPVESELŐ
Magyarország részére:

Lajta Andor

BUDAPEST
XIV., Thököly-ut 75.
Telefon: 97-0-76.

PANKINE »H«

A LEGTÖKÉLETESEBB KÉPNEGATIV

DUP-NEGATIV, HANG-NEGATIV T₃ és T₄
DUP-POZITIV, HANG-POZITIV

Kedvező
elhelyezkedési lehetőség!

Biztos megélhetést nyújt előkelő nagyüzletek és iparvállalatok
fiókjainak önálló vezetése.

Bővebb felvilágosítást nyújt a

FIÓKÜZLETVEZETŐK ÉS ELSZÁMOLÓK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, VIII. KERÜLET, BAROSS-UCCA 47. ♦ TELEFON: 35-6-29.

IRENE DUNNE és
ROBERT TAYLOR az

„Ellopott élet”

==== című filmben. ====

Megjelent a **Forum - Átrium** film- és
házakban

UNIVERSAL-FILM

VIII., NÉPSZÍNHÁZ-U. 21. — Telefon: 38-4-48.

Magkelyi
Könyv- és Film-Árúház